

**Голові Комітету з питань етики
Національного агентства,
доповідачу за скаргою щодо
фактів академічного плагіату,
фабрикації, фальсифікації у
дисертації Стасюк О.О.
Артему АРТЮХОВУ**

**Копія: Заступнику голови
Національного агентства
Івану НАЗАРОВУ**

**Керівнику секретаріату
Національного агентства
Олександрю ХИМЕНКУ**

З В І Т

**про результати перевірки за скаргою Г. Боряка, Л. Якубової,
Г. Єфіменка, О. Юркової за допомогою програмних засобів визначення
унікальності тексту та встановлення інших відомостей на підставі
виявлення в дисертації О. Стасюк «Інститут уповноважених у здійсненні
Голодомору-геноциду 1932–1933 років в УСРР» текстових збігів
без посилання на джерела**

Рішенням Комітету з питань етики Національного агентства від 15 листопада 2022 року № 10 відповідно до пункту 12 Порядку розгляду скарг/повідомлень щодо фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації (далі – Порядок розгляду скарг), затвердженого рішенням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (далі – Національне агентство) від 21 червня 2022 року, було доручено секретаріату Національного агентства здійснити перевірку викладених у скарзі доктора історичних наук, члена-кореспондента НАН України, професора Г. Боряка, доктора історичних наук, члена-кореспондента НАН України, професора Л. Якубової, кандидата історичних наук Г. Єфіменка, кандидата історичних наук О. Юркової щодо виявлення в дисертації на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук «Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932–1933 років в УСРР», захищеній Стасюк О.О. на засіданні

спеціалізованої вченої ради Д 27.053.01 24 грудня 2021 р., фактів академічного плагіату і фальсифікації (лист № КО-111-22-АД від 01.11.2022, далі – скарга) та надати доповідачу звіт про результати перевірки дисертації за допомогою програмних засобів визначення унікальності тексту та встановлення інших відомостей по суті скарги (за дорученням доповідача).

За дорученням заступника Голови Національного агентства, до повноважень якого входить відповідний напрямок діяльності, І.В. Назарова перевірку здійснив відділ супроводу разових рад та аналітики секретаріату Національного агентства (далі – відділ).

I. Короткий опис змісту скарги.

Скарга Г.Боряка, Л.Якубової, Г.Єфіменка, О.Юркової, яка надійшла 01 листопада 2022 р. до Національного агентства (**додаток 1**), про наявність у тексті докторської дисертації Олесі Олександрівни Стасюк «Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932–1933 років в УСРР» фактів академічного плагіату, фабрикацій та фальсифікацій. У скарзі стверджується про наявність фактів фальсифікації наукової новизни, результатів архівних досліджень дисертантки, введення нею до наукового обігу значної кількості архівних документів, фальсифікацію переліку публікацій, у яких відображені основні результати дисертаційного дослідження, тощо.

1. До скарги додані копії текстів та матеріали:

1. Електронна копія дисертації О. Стасюк «Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932–1933 років в УСРР». – Переяслав, 2021. – 502 с. – файл *1.1.Stasiuk_Dissertation.pdf* (**додаток 1.1** на 502 арк.);

2. Електронна копія дисертації О. Стасюк «Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932–1933 років в УСРР». – Переяслав, 2021. – 44 с. – файл *1.2.Stasiuk_Autoreferat.pdf* (**додаток 1.1.1** на 44 арк.);

3. Порівняльна таблиця із наведенням понад 50 фрагментів тексту докторської дисертації О.Стасюк «Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932–1933 років в УСРР» та відповідних фрагментів (текстових і графічних) опублікованих праць інших авторів без зазначення авторства. Крім того, таблиця містить кілька прикладів збігів, подані у вигляді зіставлення номерів сторінок дисертації та джерел (**додаток 1**, с.16-45);

4. Електронні копії листів скаржників до МОН, а також відкритих листів, статей про плагіат у дисертації О.Стасюк в засобах масової інформації (**додатки 1.3–1.4**);

5. Електронні копії публікацій О.Стасюк (**додаток 1.5**)

6. Електронні копії публікацій інших авторів, які на думку скаржників є

джерелом текстових запозичень у дисертації О.Стасюк та/або містять підтвердження фабрикації та фальсифікації результатів досліджень дисертантки (додаток 1.6).

2. Згідно зі скаргою джерелами неправомірного використання наукових текстів, ідей та розробок чужого авторства у докторській дисертації О.Стасюк «Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932–1933 років в УСРР» (Переяслав, 2021) без відповідного посилання є такі тексти інших авторів:

1) Гудзь В. Історіографія Голодомору 1932–1933 років в Україні. – Мелітополь: ФОП Однорог Т. В., 2019. – 1153 с.;

2) Поршнева О. С. Междисциплинарные методы в историко антропологических исследованиях: [Учеб. пособие]. Екатеринбург: Издательство Уральского университета, 2005. – 136 с.

3) Маркова С. В. Соціально-демографічна характеристика українського соціуму (1924–1934 рр.) // Голод в Україні у першій половині ХХ століття: причини та наслідки (1921–1923, 1932–1933, 1946–1947): Матеріали Міжнародної наукової конференції. Київ, 20–21 листопада 2013 р. – К., 2013. – С.273–280;

4) Маркова С. В. Суспільно-політичні зміни в українському селі у контексті формування комуністичної системи (1917–1933 рр.). Дис. ... докт. іст. наук. Кам'янець-Подільський, 2015. – 534 с.;

5) Теслюк Р. Т., Андрусин Н. І., Бачинська М. В. Особливості відтворення населення УСРР в 1920–1930 роках у параметрах демографічної стійкості // Регіональна економіка. – 2021. – № 2. – С.110–124;

6) Сірий Є. В. Соціологія: загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії / Навч. посіб. – К.: Атіка, 2004. – С.49–51;

7) Єфіменко Г. Статус УСРР та її взаємовідносини з РСФРР: довгий 1920 рік. – Київ: Інститут історії України НАН України, 2012. – 367 с.;

8) Маркова С., Байкеніч Д. Початок масового штучного голоду 1921–1923 рр. в Україні: суспільно-економічні причини // Масовий штучний голод 1921–1923 рр. (до сотих роковин): матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (30 вересня 2021 р.). Вишгород: ПП Сергійчук М. І., 2021 – С.45–56;

9) Ганжа О. І. Українське село в період становлення тоталітарного режиму (1917–1927 рр.). – Київ, 2000. – 208 с.;

10) Горобець С., Бутко С. Хроніки війни більшовиків з українським народом. Голодомор 1932–1933 років на Чернігівщині: виконавці злочину. Чернігів : Десна Поліграф, 2016. – 184 с.;

11) Папакін Г. “Чорна дошка”: антиселянські репресії (1932–1933) / Відп. ред. Г. Боряк. НАН України. Інститут історії України. – Київ: Інститут історії України, 2013. – 422 с.;

12) Маркова С., Лапчинська Н. Використання комуністичним режимом школярів (піонерів) у злочинних хлібозаготівельних кампаніях під час Голодомору 1932–1933 рр. // Міждисциплінарні підходи у дослідженні Голодомору-геноциду: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (19 листопада 2020 р.). – Київ, 2021. – С.95–98;

13) Петренко В. Більшовицька влада та українське селянство: репресії “буксирних” бригад на Поділлі у 1929–1933 рр. // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Історія. Вип. 27. Збірник наукових праць. – Вінниця: ТОВ “Нілан-ЛТД”, 2019. – С.67–74.

3. У скарзі також стверджується про наявність порушень академічної доброчесності у дисертації О.Стасюк, пов’язаних із фабрикацією та фальсифікацією:

1) «фальсифікація стану дослідження проблеми, а відповідно й ступеня наукової новизни дисертації», зокрема відсутність в історіографії (та Списку джерел і літератури) дисертації А.Фільваркової (2013), а також монографії В.Гудзя (2019), про перекручування предмету дослідження у монографії Г.Єфіменка, статтях І.Курило, Н.Рингач, а також змісту збірника Герасименка, Удовиченка тощо;

2) «фальсифікація «Списку використаних джерел та літератури», а саме відсутність посилань у тексті розділів 2–5 дисертації на 15 збірників документів, зазначених у переліку джерел та описі джерельної бази дослідження;

3) «фабрикація О.Стасюк власного внеску у введенні до наукового обігу документальних джерел», зокрема некоректні посилання на фонди архівних установ у випадках, коли відповідні документи є опублікованими іншими дослідниками і давно введені до наукового обігу;

4) «представлення О.Стасюк чужого доробку як результатів власної пошукової роботи в архівах»;

5) «фабрикація в авторефераті та дисертації реального стану дослідження

дисертанткою проблеми; текст автореферату не відповідає змісту дисертації», зокрема «фабрикація методології», «фабрикація новизни», «фабрикація висновків до розділів»;

б) «фабрикація мінімально можливого обсягу дисертації за рахунок прямих цитат», а саме на підставі аналізу тексту розділів 2–5 визначений обсяг цитат 17% від обсягу тексту на відповідних сторінках 109–387);

7) фабрикація переліку публікацій, у яких відображено основний зміст дисертації, а саме стверджується про 10 статей О.Стасюк, що не є за темою її дисертації.

Також згідно зі скаргою, з метою фабрикації результатів архівного пошуку та введення до наукового обігу архівних документів у докторській дисертації О.Стасюк були використані матеріали таких документальних збірників:

8) Голод 1932–1933 років на Україні: очима істориків, мовою документів / Кер. кол. упоряд. Р. Я. Пиріг. – Київ: Політвидав України, 1990. – 605 с.;

9) Голодомор 1932–1933 років в Україні. Документи і матеріали / Упор. Р.Пиріг. – Київ: Видавничий дім “Києво-Могилянська академія”, 2007. – 1128 с.;

10) Голод 1932–1933 років на Черкащині : Документи і матеріали / Державний архів Черкаської області; авт.-упоряд. Т. А. Клименко [та ін.]. – Черкаси, 2002. – 224 с.;

11) Херсонщина. Голодомор. 1932–1933: збірник документів / В. О. Баранюк [та ін.]; голова ред. кол. В. Ф. Боровик; Херсонська обласна держ. адміністрація, Державний архів Херсонської області. – Херсон: ВАТ “ХМД”, 2008. – 320 с.

12) Колективізація і голод на Україні, 1929–1933: зб. док. і матеріалів / АН України, Ін-т історії України, Археогр. коміс. [та ін.]; [упоряд.: Г. М. Михайличенко, Є. П. Шаталіна ; редкол.: С. В. Кульчицький (відп. ред.) та ін.]. – Київ: Наук. думка, 1992. – 736 с.;

13) Голодомор на Луганщині 1932–1933 рр.: Науково-документальне видання / М. М. Старовойтов, В. В. Михайличенко. – Київ., 2008. – 288 с.;

14) Голод та голодомор на Поділлі 1920–1940 рр. Збірник документів та матеріалів / Авт.-упорядн.: Р. Ю. Подкур, В. Ю. Васильєв, П. М. Кравченко, В. П. Лациба, І. П. Мельничук, В. І. Петренко. – Вінниця: ДП “ДКФ”, 2007. – 704 с.;

15) Реабілітовані історією. Миколаївська область. – Кн. 1. – Київ; Миколаїв: Світогляд, 2005. – 870 с.

4. У порівняльній таблиці (додаток 1.2) наведені понад 50 фрагментів зазначених вище праць, яким відповідають фрагменти дисертації О. Стасюк на с.38–355 та с.484-486 (Розд.1–5, Додатки) без належного оформлення посилань на використані тексти інших науковців.

II. Інформування суб'єктів скарги Національним агентством.

Національним агентством 18 листопада 2022 р. були направлені листи до Університету Григорія Сковороди в Переяславі як закладу, в якому відбувся захист дисертаційного дослідження (додаток 3.1), та до автора дисертації О. Стасюк (додаток 4), з повідомленням про рішення Комітету з питань етики від 15 листопада 2022 р. про прийняття скарги до розгляду, до яких було додано копію відповідної скарги з додатками.

Також зазначені суб'єкти були поінформовані про право закладу або його правонаступника, у якому відбувався захист дисертаційного дослідження, та особи, стосовно дисертації якої подано скаргу, до початку розгляду справи Комітетом подавати особисто або через уповноважену особу (представника) не пізніше дня, наступного за днем оприлюднення Національним агентством дати, призначеної для розгляду справи Комітетом, власні письмові пояснення стосовно інформації в скарзі/повідомленні щодо наявності у дисертації та/або наукових публікаціях, в яких висвітлені наукові результати дисертації, фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, а також будь-які документи та матеріали на спростування (підтвердження) викладених у них доводів або відмовитися від надання будь-яких пояснень.

III. Письмові пояснення від закладу.

У відповідь на адресу Національного агентства згідно з пп. 2 п. 16 Порядку розгляду скарг надійшов лист (реєстр. №1325 від 12.12.2022) із поясненнями та додатковою інформацією від Університету Григорія Сковороди в Переяславі за підписом його проректора з наукової роботи та інноваційної діяльності Василя Дудара та голови спеціалізованої вченої ради Д 27.053.01 стосовно інформації у скарзі (додаток 3.1.1).

У листі, зокрема, надано висновок щодо відповідності дисертації О. Стасюк спеціальності та вимогам до дисертацій, а також по суті скарги зазначено (орфографія оригіналу збережена):

1. Звертаємо увагу на відсутність негативних відгуків на автореферат дисертації О.О. Стасюк.

2. Подані у скарзі звинувачення у запозиченні методологічного інструментарію дослідження не відповідають дійсності. Наведені

скаржниками порівняльні текстові колонки не ідентичні і несуть узагальнений характер, а дисертантка О.Стасюк наводить конкретні посилання. Зовсім відсутня логіка звинувачень про запозичення «стратегії дослідження Голодомору-геноциду у росіян», які в ХХІ ст. в російсько-українській війні здійснюють геноцид проти українського народу в Маріуполі, Харкові, Чернігові і т.д.

3. Перед прийняттям до захисту дисертації О.О.Стасюк «Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932-1933 рр. в УСРР» було проведено автоматизовану перевірку дисертації на предмет некоректних запозичень спеціальною програмою Unicheck, а також ґрунтовний аналіз рецензентами тексту дисертаційного дослідження. За результатами перевірки оригінальність тексту роботи становить 89,5%, що відповідає п. 6.11.1 Положення Університету Григорія Сковороди в Переяславі (80-100% оригінальності - висока унікальність). 10,5% схожості - це назви партійних і радянських документів доби Голодомору-геноциду українського народу 1932-1933 рр., узагальнена інформація про них, а також деякі загальновідомі формулювання методологічної основи дослідження. Отже, в дисертаційному дослідженні О.О. Стасюк відсутні некоректні запозичення, які б впливали на достовірність та визнання самостійних результатів наукового пошуку дисертантки.

4. Аналіз сучасного вітчизняного наукового інформаційного простору схиляє до думки, що автори чергової скарги стосовно дисертаційного дослідження О.О. Стасюк або були причетні до провалу дослідницьких програм в Інституті дослідження Голодомору, що є науковим підрозділом Національного музею Голодомору-геноциду, або переслідують певні кар'єрні інтереси, блокуючи науковий поступ очільниці Музею.

5. На сучасному етапі злочинів російської федерації в Україні та поширення наративів російської пропаганди деякими «науковцями» на її теренах має стати, на наш погляд, предметом дослідження компетентних органів.

Додатки до листа закладу складаються з копії листа Університету Григорія Сковороди до МОН України (без дати), а також восьми додатків до нього, щодо наявності конфлікту інтересів у В. Брехуненка та І. Патриляка та проханням про позбавлення цих осіб «права брати участь у засіданні експертної ради з історичних наук, запланованої на лютий 2022 р., та призначити на цей день головуєчим експертної ради іншу особу».

Також 08.03.2023 Університетом Григорія Сковороди в Переяславі було надано відповідь на прохання Національного агентства від 22.02.2023 (додаток 3.2) про надання тексту дисертації Олесі Олександрівни Стасюк «Інститут

уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932-1933 років в УСРР» на здобуття ступеня доктора історичних наук, яка була захищена за спеціальністю 07.00.01 «Історія України» у спеціалізованій вченій раді Д 27.053.01 24.12.2021, в електронному вигляді .pdf у машинозчитуваному форматі, а також завірнену копію рукопису вказаної дисертації з підписом авторки. У відповіді на електронну адресу Національного агентства заклад надав файл електронної копії дисертації О.Стасюк (додаток 3.2.1) у машинозчитуваному форматі PDF (додаток 6.1).

Копію рукопису з підписом авторки заклад не надав.

IV. Письмові пояснення від автора дисертації.

Листом від 05 грудня 2022 р. (реєстр. № 1315 від 09.12.2022) О.О. Стасюк надала пояснення з додатками (додаток 4.1), де, зокрема, зазначає (орфографія оригіналу збережена):

1. Група осіб, Г. Боряк, Л. Якубова, Г.Єфіменко, О. Юркова, у листі до НАЗЯВО згадують про «чисельні випадки плагіату», хоча ще до захисту у ЗМІ та соціальних мережах вони тиражували твердження про так званий «суцільний плагіат» в моїй роботі. Повідомляю, що згідно протоколу Університету Григорія Сковороди У Переяславі, у допущеній до захисту дисертаційній роботі повинно міститися 80 % оригінального тексту. Під час проведення останньої перевірки перед захистом дисертації, програма UNICHEK засвідчила, що моя робота складається на 93.2 % з оригінального тексту.

Покликання на сторінки, а також приклади текстів, наведені в додатках, долучених до листа-скарги, не відповідають тексту та змісту моєї дисертації.

2. Скаржники вказують, що у твердженні, про те, що «робота є першим дисертаційним дослідженням спрямованим на комплексний науковий аналіз інституту уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932-1933 в УСРР» сфальсифікований /стан дослідження проблеми, оскільки у 2013 р. Була дисертаційним дослідженням спрямованим на комплексний науковий аналіз інституту уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932-1933 в УСРР» сфальсифікований /стан дослідження проблеми, оскільки у 2013 р. була захищена кандидатська «Інститут уповноважених як інструмент здійснення більшовицької політики в українському селі (1928-1933)». Це, будімо, вказує на брак наукової новизни у моїй роботі. Мушу висловити припущення, що автори колективної скарги, належать до того середовища, яке намагається різноманітними засобами не допустити поглибленого дослідження злочину геноциду українців, вчиненого комуністичним режимом.

У моїй роботі вперше в історії України дослідницьке завдання ґрунтувалося на визнанні того факту, що в УСРР відбувся злочин - геноцид українців, який лише був замаскований під виконання економічних завдань («перегинів на місцях», «хлібозаготівель» й таке ін.). Відповідно, роль уповноважених у здійсненні цього злочину розглядалася цілковито у новий спосіб. Немає найменшого сумніву у тому, що вже сама постановка питання демонструє наукову новизну захищеної дисертації.

3. Виразно надуманими та провокативними є претензії щодо ступеня власного внеску у архівне розроблення теми. Автори скарги неодноразово екзальтовано підкреслювали наявність у моїй роботі покликів на фонди, зокрема Державного архіву Луганської області, який, як загальновідомо, від 2014 року перебуває на тимчасово окупованій території. Цей факт нібито має свідчити про фальсифікацію мого дисертаційного дослідження. Між тим, автори не досить добре вивчили мою біографію та наукову діяльність, бо я особисто вела роботу у цьому архіві упродовж 2007-2008 років, та в цей же час була куратором видання «Голодомор на «Луганщині 1932-1933 рр.: Науково-документальне видання / М. М. Старовойтов, В. В. Михайличенко. - К.: ВД "Стилос", 2008. — 288 с., іл., що з'явилося друком за підтримки Фонду «Україна 3000», в якому я тоді працювала Керівником програми «Уроки історії: Голодомор 1932-1933 рр.». За двадцять років своєї наукової діяльності я співпрацювала з великою кількістю архівних та наукових установ і під час спільних видань і у пошуках матеріалів для свого дисертаційного дослідження, про що скаргники вирішили промовчати і видати за протилежне.

4. Зміст автореферату повністю відповідає змісту дисертації. Висновки відповідають поставленим завданням. Про що було наголошено під час захисту докторської дисертації на засіданні Вченої ради в Університеті Григорія Сковороди в Переяславі, на якому скаргників не було.

5. В попередніх скаргах ця група осіб твердила, що текст дисертації є «набором багаторядкових цитат, із різних постанов, директив, листів та рішень, розташованих у певній хронологічній послідовності», а також що тексту бракує аналітичного викладу. Вже в наступних пунктах наголошували на «перенасиченості положеннями та висновками, які не спираються на базові дослідження, та не можуть вважатися вірогідними». Вказані твердження є абсолютно взаємовиключними та суперечливими. Цього ж разу вказують, що саме через це «дисертантка фактично виконала вимогу МОН України до обсягу докторських дисертацій з гуманітарних наук». Усі цитування в дисертаційній роботі зроблені з метою доказовості вчиненого уповноваженими злочину геноциду українців, та аж ніяк не є забороною, навпаки.

6. Опубліковані мною наукові статті (24) розкривають роль інституту

уповноважених та здійснений злочин Голодомору-геноциду. У деяких із моїх наукових публікацій проблематика вчиненого злочину, а також його наслідків для українців та Української держави, розглядаються у більш широкому історичному контексті. Це не дає жодних підстав заявляти, що, буцімто якість із моїх наукових публікацій не стосуються теми дисертаційного дослідження.

7. Проаналізувавши усі матеріали, вважаю їх такими, що містять хибні трактування, повністю упереджені та маніпулятивні. Основна «аргументація» авторів скарги базується на фальсифікаціях, оціночних судженнях та безпідставних, подекуди зумисно розпливчатих і неконкретних, звинуваченнях. Складається враження, що скажники поставили собі за мету різними способами дискредитувати першу в Україні захищену докторську дисертацію з теми геноциду українців.

8. В даний час, враховуючи рівень вказаних моїх досліджень, які стосуються злочинів комуністичного тоталітарного режиму, мене як судового експерта з цих питань та ряд інших науковців та правників залучають до проведення експертиз у кримінальних провадженнях щодо вчинення злочину геноциду українського народу, вчиненого російськими окупаційними військами у 2022 році, а переслідування мене як фахівця з даної тематики, ще раз підтверджує замовний характер представників радянської історичної школи з метою заперечення та приховування масштабів злочинів вчинених комуністичним тоталітарним режимом проти української нації.

Дисертантка підкреслила, що вважає лист-скаргу частиною спільного плану щодо переслідування та дискредитації її за професійну та наукову діяльність. Також до листа нею додані копії матеріалів на 41 с.

Листом від 24 січня 2023 року (реєстр. № 70 від 27.01.2023) О.О. Стасюк надала пояснення щодо скарги (**додаток** 4.1.2), де, зокрема, зазначає про надання Національному агентству додаткових матеріалів (стиль і орфографію оригіналу збережено):

1. Лист від 18 лютого 2022 р. № 133/19 Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського Національної академії наук України в якому йдеться про те, що «Негативні відгуки на дисертацію розміщені у соцмережах носять відверто замовний та необ'єктивний характер, в окремих випадках обвинувачення в рецензіях вказують на конфлікт інтересів. Аналіз «плагіату» бездарно виконав В. Брехуненко (звільнений з Інституту дослідження Голодомору за несумлінне виконання роботи). Тут наявний конфлікт інтересів і помста і тому на пошуках плагіату треба поставити крапку. Перевірена дисертація О. Стасюк за сучасними вимогами дисертаційних робіт плагіату не виявила»;

2. Лист від 30 травня 2022 р. № 307/57 Інституту української мови Національної академії наук України, із зазначенням, що «спроби в будь-який спосіб знівелювати результати дослідження О.О. Стасюк, знеохотити авторку щодо дальших наукових пошуків, посіяти зневіру серед науковців у необхідності розшуку нових джерел інформації та їх ретельного опрацювання - усе це продумані прийоми цілеспрямованого гальмування важливого державотворчого процесу - встановлення історичної правди, формування культури історичного мислення українців»;

3. У листі від 02 липня 2022 р. № 46/01-14 Інституту української археографії та джерелознавства імені М.С.Грушевського Національної академії наук України вказано, що «Визнання на державному рівні Голодомору геноцидом і протиправності його публічного заперечення не призупинило потік нових наукових досліджень та дискусій. ... Цілеспрямовані атаки проти України і українців з боку росії на сьогодні набрали найпотворнішої форми упокорення шляхом військового вторгнення й окупації української території. Тому очевидною є необхідність системного підходу до висвітлення історичних взаємин України й росії й поіменного встановлення винуватців Голодомору-геноциду Українського народу, а також механізмів його реалізації. З цієї точки зору дисертація О. О. Стасюк, яка розкриває процес формування й функціонування інституту уповноважених в 1932-1933 рр.» має актуальний характер... Дисертація О.О. Стасюк «Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932-1933 років в УСРР» є самостійним оригінальним дослідженням, виконаним на високому фаховому рівні, і його автор заслуговує присудження наукового ступеня доктора історичних наук зі спеціальності - 07.00.01 — історія України».

4. На запит мого адвоката до Інституту української археографії та джерелознавства імені М.С. Грушевського Національної академії наук України, щодо В. Брехуненка надійшла наступна відповідь (додаток 4): «Висловлена у зверненнях до вищих посадових осіб України та громадськості позиція завідувача відділом актової археографії д.і.н. професора Віктора Анатолійовича Брехуненка щодо дисертаційного дослідження Стасюк О.О. захищеного за результатами відкритого захисту, була його персональною позицією. Вчена рада або дирекція Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С.Грушевського НАН України не надавала йому жодних повноважень з цього приводу, Дисертаційне дослідження Стасюк О.О. не розглядалося на засіданні Вченої ради Інституту, оскільки не надходило до Інституту на рецензування або експертне оцінювання. Так само Вчена Рада не розглядала питання щодо надання повноважень Брехуненку В.А. на підписання звернень до вищих посадових осіб України чи

громадськості. Тож він не міг бути уповноваженим підписувати такі звернення від імені Інституту української археографії та джерелознавства ім М.С.Грушевського НАН України. При підписанні таких документів він виступав лише від власного імені».

Листом від 07.02.2023 р. (реєстр. № 98 від 07.02.2023 р.) О.О. Стасюк надала додаткові пояснення (додаток 4.1.3), у яких зазначає:

1. Відповідно до вимог чинного законодавства НАЗЯВО, згідно своїх повноважень, має перевірити дисертаційне дослідження за допомогою відповідного програмного забезпечення. За результатами прийняти законне рішення, враховуючи розгляд цієї ж скарги МОН України. Однак, НАЗЯВО направило листи в установи та університети для надання додаткових висновків. Уважно проаналізувавши перелік цих установ та університетів, зазначаємо таке.

2. На нашу думку, НАЗЯВО порушило процедуру перевірки, надаючи на прохання скаржників окремі матеріали, а не повний текст дисертаційного дослідження, до відповідних університетів та установ, підготувавши таблицю із наперед завідомими відповідями, що є порушенням Закону України «Про звернення громадян», Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. №567 та Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197. Тобто, в даному випадку наявна упередженість та необ'єктивність.

3. Так, Український інститут національної пам'яті, який є державним органом управління, не може надавати експертний висновок, щодо моєї дисертаційної роботи, з наступних причин: це орган управління, а не наукова установа; в статуті УІНП не передбачено проведення експертиз та надання будь яких висновків дисертаційним роботам (це питання врегульоване Законом України «Про освіту»); керівник УІНП, кандидат філософських наук, Антон Дробович є одним із організаторів переслідування мене за наукову та професійну діяльність та публічно про це неодноразово заявляв в ЗМІ та соц. мережах (додаток 1,2). Таким чином, слід дійти висновку, що в даному випадку наявний конфлікт інтересів, а Дробович, як керівник установи та його підлеглі — є зацікавленими особами.

Також, НАЗЯВО надіслало лист до Інституту демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, не врахувавши наступні обставини: згідно статутних вимог Інститут не займається дослідженнями злочину Голодомору-геноциду; керівництво Інституту особисто підписали проти мене публічного листа з метою дискредитації, підтримавши Дробовича. Тому, в

даному випадку також наявний відкритий конфлікт інтересів.

4. Комісія НАЗЯВО, яка планує розглядати скаргу, повинна знати, питання стоїть не в моїй дисертації, - проросійські науковці, намагаються знищити роботу, яка розкриває злочини комуністичного тоталітарного режиму та залишити в українській історіографії російські наративи про «загальносоюзний голод».

Крім того, вказані особи грубо порушують вимоги Закону України «Про реабілітацію жертв репресій комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років» від 17 квітня 1991 р., Закону України «Про Голодомор 1932--1933 років в Україні» від 28.11.2006 р. Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» від 9 квітня 2015 р. Ігнорують Резолюцію 1481 Парламентської асамблеї Ради Європи «Необхідність міжнародного засудження злочинів тоталітарних комуністичних режимів» від 25 січня 2006 р.: «2. Усі без винятку тоталітарні комуністичні режими, які панували в Центральній та Східній Європі в минулому столітті та які ще й досі залишаються при владі в деяких країнах світу, характеризуються численними порушеннями прав людини. Порушення мали різний характер залежно від культури, країни та історичного періоду. Це були індивідуальні та масові вбивства і страти, смерть у концентраційних таборах, голодомори, депортації, катування, примусова праця та інші форми масового фізичного терору, переслідування з етнічних або релігійних мотивів, порушення свободи совісті, думки й вираження поглядів, порушення - свободи преси, а також відсутність політичного плюралізму... міжнародне співтовариство - не притягнуло виконавців цих злочинів до суду, якбуло з жахливими злочинами націонал-соціалізму (нацизму)... Асамблея впевнена, що знання історії є однією з передумов запобігання подібним злочинам у майбутньому. До того ж, моральна оцінка й засудження вчинених злочинів мають велике значення для виховання молодих поколінь... Крім того, Асамблея закликає всі комуністичні та посткомуністичні партії У державах - членах Ради Європи - якщо вони ще не зробили цього — дати нову оцінку історії комунізму та своєму власному минулому, чітко відмежуватись від злочинів тоталітарних комуністичних режимів та однозначно їх засудити».

У відповідь на цей лист О.Стасюк Національне агентство листом від 24 лютого 2023 р. надало роз'яснення щодо повноважень Національного агентства (додаток 4.1.5).

ОПИС ПРОЦЕСІВ ПЕРЕВІРКИ ВІДДІЛОМ ВІДОМОСТЕЙ ПО СУТІ СКАРГИ

З метою проведення перевірки викладених у скарзі відомостей щодо наявності у дисертації О. Стасюк «Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932–1933 років в УСРР» фактів академічного плагіату, фабрикації та фальсифікації було здійснено такі підготовчі дії:

1. Відділом було проаналізовано скаргу, порівняльну таблицю та інші додані матеріали, а також здійснено пошук та локалізацію дисертації у Національному репозиторії академічних текстів УкрІНТЕІ (НРАТ) та на офіційному сайті закладу, в якому був проведений захист.

2. Відділом було встановлено неідентичність всіх версій електронних копій тексту дисертації О. Стасюк, що потребувало додаткового аналізування.

На офіційному сайті Національного репозитарію академічних текстів (НРАТ) відділом було локалізовано розміщену електронну копію дисертації Стасюк Олеся Олександрівна, «Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932–1933 років в УСРР» : Доктор історичних наук. – Переяслав, 2021: <https://nrat.ukrintei.ua/searchdoc/0522U100012/#>

Ця електронна копія дисертації О. Стасюк (у файлі *pdf* на 502 арк. у машинозчитуваному форматі) була за рядом формальних ознак порівняна з іншими електронними копіями дисертації, розміщеною за посиланням, наданим на офіційному сайті закладу (URL: <http://surl.li/fhpxq>).

Під час проведення аналізу було встановлено параметри відмінності між копією дисертації, наданою у скарзі, копією, оприлюдненою на сайті Університету Григорія Сковороди в Переяславі та копією, що зберігається на ресурсах Національного репозиторію академічних текстів УкрІНТЕІ.

Додатково аналіз інформації на сайтах НРАТ (<http://surl.li/gqjqy>) і ЗВО (<http://surl.li/fhpxq>) дозволив встановити дати і час створення та оприлюднення цих двох копій дисертації О. Стасюк.

Крім того, візуальний аналіз електронних копій тексту дисертації О. Стасюк дозволив встановити такі факти:

Параметр порівняння текстів	Копія дисертації, надана у скарзі	Копія дисертації, оприлюднена у НРАТ	Копія дисертації, оприлюдненої на сайті Університету Г.Сковороди у Переяславі
Дата і час створення файлу (за метаданими файлу)	14.12.2021, 10:51	13.04.2022, 19:58	14.12.2021, 10:18

Дата внесення останніх змін (за метаданими файлу)	14.12.2021, 10:51	13.04.2022, 19:58	7.02.2023, 19:32
Кількість сторінок	502	349	502
Кількість слів	132 372	118 479	130 522
Кількість символів (без пробілів)	833 428	752 651	825 211
Кількість абзаців	4087	4970	3978
Кількість посилань	871	655	885
Кількість позицій у Списку джерел і літератури	627	627	627
у тому числі:			
-архівних документів	147	147	147
археографічних видань	119	118	118
видання наукової літератури	361	362	362

Далі зі застосуванням програмного забезпечення було проведено зіставлення трьох копій дисертації, за результатами якого були отримані протоколи порівняння, автоматично згенеровані програмами з визначеними відсотками схожості між ними 84,6% та 91,3% (додатки 8, 8.1).

Таким чином, враховуючи той факт, що на всіх копіях дисертації відсутній підпис автора дисертації, відділ констатує неможливість однозначно встановити версію тексту дисертації, за якою проводився захист.

На підставі здійсненого порівняння було вирішено використовувати при проведенні перевірки за допомогою програмних засобів копію дисертації, надану Університетом Григорія Сковороди в Переяславі Національному агентству (додаток 6.1).

3. Відділом було проведено якісно-кількісне дослідження тексту дисертації О. Стасюк, на основі якого були зроблені висновки щодо характеру документа, сформульовані завдання перевірки по суті скарги та визначені шляхи і методи перевірки наявності / відсутності у ньому неправомірних запозичень з наукових текстів інших авторів, а також верифікації отриманих даних.

Коротка характеристика документа: дисертація на здобуття ступеня доктора історичних наук О. Стасюк «Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932–1933 років в УСРР (Переяслав, 2021)» є текстовим

документом з інтегрованими табличними та графічними елементами українською мовою, в якому на 502 сторінках загального тексту представлені такі структурні частини:

- основний текст п'яти розділів – на с. 31–406;
- «Список використаних джерел і літератури» – на с. 407–483 (147 позицій – архівні джерела (у т.ч. пронумеровано помилково – 1), 118 – опубліковані джерела та 362 найменування нараховує бібліографія);
- «Додатки» – на с. 484–502; складаються з таких елементів: 7 графічних (діаграми, графіки, світлини), 8 таблиць;
- Посилання підтекстові, надані посторінково з наскрізною нумерацією від 1 до 885.

Відділом було проаналізовано скаргу, порівняльну таблицю та інші додані матеріали і був зроблений висновок про необхідність отримання уточнень по змісту додатків до скарги. На звернення Національного агентства від 01.01.2023 до скаржників про надання уточнювальної інформації отримано відповідь листом від 02.01.2023, з якою були надані додаткові електронні копії наукових і документальних збірників, згаданих у тексті скарги та включених до порівняльної таблиці (додаток 1.3). Крім того, скаржниками були конкретизовані формулювання окремих порушень академічної доброчесності, про які йдеться у скарзі. На думку скаржників наведені факти підтверджують фальсифікацію даних про те, що дисертація містить результати особистих досліджень дисертантки, а також свідчать, що дисертація містить численні приклади видавання чужих результатів архівних пошуків за власні.

4. Обґрунтування необхідності звернення за висновками до профільних закладів та установ

Як зазначалося на сторінках 4-5 Звіту, у скарзі також стверджується про наявність порушень академічної доброчесності у дисертації О.Стасюк, пов'язаних із фабрикацією та фальсифікацією:

- 1) фальсифікація процесу вивчення історіографії («стану дослідження проблеми») і ступеня наукової новизни дисертації, зокрема про відсутність в історіографії дисертації А. Фільваркової (2013), а також монографії В.Гудзя;
- 2) фальсифікація «Списку використаних джерел та літератури»;
- 3) фабрикація власного внеску у введенні до наукового обігу документальних джерел;
- 4) представлення чужого доробку як результатів власної пошукової роботи

в архівах;

5) фабрикації в авторефераті та дисертації реального стану дослідження дисертанткою проблеми; текст автореферату не відповідає змісту дисертації;

6) фабрикація О.Стасюк мінімально можливого обсягу дисертації за рахунок прямих цитат (на матеріалі аналізу розділів 2–5, с. 109–387);

7) названі в авторефераті публікації не стосуються теми дисертаційного дослідження.

Для первісної оцінки вказаних тверджень Відділом була проведена візуальна перевірка змістовної частини тексту та було встановлено:

а) Відсутність у підрозділі першого розділу дисертації «Історіографія проблеми», а також частині «Список використаних джерел і літератури» згадки про захищену за схожою тематикою 2013 року дисертацію: А.Фільваркова «Інститут уповноважених як інструмент здійснення більшовицької політики в українському селі (1928 – 1933 рр.)». Спеціальність 07.00.01 – історія України Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук. – Київ, 2013;

б) Частковий збіг у формулюваннях авторського внеску А.Фільваркової і О.Стасюк:

– у дисертації А.Фільваркової (2013) на с.6 про актуальність зазначено: «розкрито передумови, етапи становлення, ідеологічне спрямування уповноважених у проведенні політики...» (додаток 7.3.1);

– у дисертації О.Стасюк (2021), на с.3 стверджується: «вперше... комплексно проаналізовано процес становлення інституту уповноважених в УСРР» (додаток 6.1);

с) відсутність згадки у тексті та/або посиланнях дисертації О.Стасюк на монографію В.Гудзя. Водночас подальша перевірка програмним забезпеченням показала збіги фрагментів дисертації з текстами праці А.Фільваркової та В.Гудзя (додаток 9);

д) На с. 61 дисертації О.Стасюк зазначено, що «кількісний, соціальний склад інституту уповноважених досліджували українські науковці» І.Курило, Н.Рингач та наявне посилання на статтю дослідниць «Особливості динаміки народжуваності у 30-ті роки ХХ сторіччя та її детермінанти»; перевірка тексту статті І.Курило, Н.Рингач підтверджує, що насправді стаття присвячена демографічним проблемам в українському суспільстві 1930-х років (https://shron2.chtyvo.org.ua/Zbirnyk_statei/Holodomor_19321933_rokiv_v_Ukraini_prychyny_demohrafichni_naslidky_pravova_otsinka.pdf);

е) На с.39-40 тексту дисертації О.Стасюк до історіографічної бази залучено працю Г. Єфіменка як причетну до досліджуваного предмету дисертації О.Стасюк, хоча монографія В.Єфіменка присвячена іншому періоду та іншому суспільному явищу (**додаток 7.3.2**);

ф) На с.62 тексту дисертації зазначено, що у публікації Герасименка, Удовиченка «Геноцид в Україні 1932-1933 рр. За матеріалами кримінальної справи №475» (Київ, 2014) містяться біографії певних осіб-радянських діячів; унаслідок перевірки копії тексту зазначеної вище публікації (**додаток 7.4**) з'ясовано відсутність у ній біографій зазначених О.Стасюк осіб;

г) На с.73, 235 у дисертації О.Стасюк наявні посилання на фонди Державного архіву Луганської області (ДАЛО, ф.П-5, оп.1, спр.136). Проте перевірка та оцінка цього факту лежить за межами компетенції Національного агентства;

h) Перевірка наявності посилань у дисертації О.Стасюк встановила відсутність посилань на 15 збірників документів в основному тексті, крім підрозділу 1.1 «Джерела дослідження»;

і) Крім випадків, зазначених у скарзі, було встановлено, що твердження у дисертації О.Стасюк (с.61) про те, що у статті В.І.Марочка «Статистика жертв Голодомору: антропологічно-демографічний дискурс» досліджується «кількісний, соціальний склад інституту уповноважених» не відповідає дійсності; предмет дослідження публікації окреслений ключовими словами: «жертви Голодомору, антропология, демографія, статистика, демографічні оцінки втрат, природний приріст населення, смертність, народжуваність» (http://resource.history.org.ua/publ/UIJ_2017_5_10);

ж) Щодо визначення дотичності до тематики дисертації статей О.Стасюк, зазначених у переліку публікацій, у яких відображено основні результати дослідження (згідно зі скаргою, «фальсифікація інформації про кількість статей, у яких... розкривається основний зміст дисертації») було проведене порівняння та встановлено наступне:

<i>№ додатку</i>	<i>Назва академічного тексту О.Стасюк</i>	<i>Ключові слова</i>
6.1	«Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932-1933 років В УСРР». Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук	уповноважені, виконавці, активісти, комуністичний тоталітарний режим, Голодомор-геноцид українців, буксирні бригади, хлібозаготівельна кампанія

1.5.1	«Перспективи меморалізації теми Голодомору в музейному просторі»	Голодомор-геноцид; меморалізація; Memory Studies; «Меморіал жертв Голодомору»; полідисциплінарний підхід; інноваційно-інтегративна платформа; колективна пам'ять
1.5.2	«Сприйняття Голодомору-геноциду 1932–1933 рр. в незалежній Україні: політичні кроки та освітні уроки»	історія України, Голодомор-геноцид, 1932-1933 рр., політика пам'яті, освітня політика
1.5.3	«Вплив тривалого голодування на трансгенераційні наслідки Голодомору-геноциду»	Голодомор-геноцид, тривале голодування, психотравма і трансгенераційні наслідки, колективна травмотерапія
1.5.4	«Український Голодомор-геноцид 1932–1933 рр. як новий наратив і колективна травма Європи»	Голодомор-геноцид 1932-1933 рр., наратив, історичні дослідження, колективна травма, європейська пам'ять
1.5.5	«Проблема оцінки демографічних втрат України внаслідок Голодомору-геноциду у контексті деяких новітніх досліджень»	Голодомор-геноцид, 1932–1933 роки, історико-демографічний дискурс, демографічні втрати, статистика, 7 млн жертв, міждисциплінарність
1.5.6	«Партійні документи як доказ організації злочину геноциду українців 1932-1933 рр.»	Голодомор-геноцид українців, організація злочину, партійні документи, ВКП(б), КП(б)У
1.5.7	«Перша колективізація у Прикарпатті (1939 – 1941 рр.)»	колективізація, колгоспи, церкви, реманент, селяни
1.5.8	«Переваги та недоліки висвітлення теми голодомору зарубіжними дослідниками»	Голодомор 1932–1933 років, геноцид, репресії, маніпуляція, масові виступи, розкуркулення
1.5.9	«До питання про укладання списку виконавців Голодомору-геноциду українців: партійно-державна номенклатура та працівники репресивно-	Голодомор-геноцид українців, списки виконавців, партійно-державна номенклатура, репресивно-каральні органи УРСС

	каральних органів»	
1.5.10	«Голодомор-геноцид» як категорія полідисциплінарного історичного дослідження подій 1932–1933 років в Україні»	Україна, українське село, Голодомор-геноцид 1932–1933 рр., історичне дослідження, полідисциплінарний підхід

к) у частині зазначеного у скарзі щодо привласнення результатів чужого архівного пошуку та фальсифікацію введення до наукового обігу значної кількості архівних джерел неможливо підтвердити / спростувати за допомогою програмного забезпечення, однак може бути об'єктом фахового аналізу.

Отже, оскільки значна частина скарги містить припущення щодо порушень, пов'язаних, за твердженнями скаржників, із фальсифікацією та фабрикацією (наявність некоректних посилань на архівні фонди у тих випадках, коли використовувалися археографічні видання; представлення чужого доробку як результатів власної пошукової роботи в архівах; фабрикації в авторефераті та дисертації реального стану дослідження дисертанткою проблеми; невідповідність тексту автореферату змісту дисертації; фабрикація методології, фабрикація результатів дослідження, висновків до розділів, фабрикація мінімально можливого обсягу дисертації за рахунок прямих цитат тощо), таким чином підтвердження / спростування наявності цих фактів уможлиблювалося б проведенням аналізу профільних наукових установ та закладів вищої освіти, у яких здійснюються розробка відповідної тематики на рівні відділів, факультетів і кафедр.

З огляду на це було встановлено доцільність проведення фахового аналізу із залученням профільних установ і закладів.

5. Висновки закладів (установ) щодо наявності/відсутності у докторській дисертації О. Стасюк фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації.

Відповідно до підпунктів 1-2 пункту 4 Порядку, Національне агентство, з метою здійснення покладених повноважень має право: одержувати в установленому законодавством порядку від закладів вищої освіти, наукових установ, державних органів та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій і громадян інформацію, документи та матеріали, необхідні для розгляду відповідних питань; залучати членів галузевих експертних рад, експертів Національного агентства, спеціалістів

центральної і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій (за погодженням з їхніми керівниками), а також працівників закладів вищої освіти та наукових установ, міжнародних експертів та/або експертів інституцій, які забезпечують якість вищої освіти в інших державах, для встановлення фактів наявності або відсутності академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації.

Національне агентство 11 січня 2023 р. звернулося листами з проханням щодо надання висновку про наявність або відсутність у дисертації Стасюк О.О. зазначених у скарзі фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації до наступних закладів та установ:

- 5.1 Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди;
- 5.2 Український католицький університет;
- 5.3 Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника;
- 5.4 Одеський національний університет імені І.І. Мечникова;
- 5.5 Національний університет «Острозька академія»;
- 5.6 Національний університет «Києво-Могилянська Академія»;
- 5.7 Львівський національний університет імені Івана Франка;
- 5.8 Інститут політичних і етнонаціональних досліджень імені І.Ф. Кураса НАН України;
- 5.9 Український Інститут національної пам'яті;
- 5.10 Інститут народознавства ім. І.Крип'якевича НАНУ;
- 5.11 Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАНУ;
- 5.12 Інститут всесвітньої історії НАНУ;
- 5.13 Інститут української археографії та джерелознавства імені М.С. Грушевського НАНУ,
а також до
- 5.14 Галузевої експертної ради з галузі знань «03 Гуманітарні науки» Національного агентства.

(додатки 5.1.1–5.1.14).

До листів було додано скаргу з додатками (додаток 5.1.15) та підготовлені відділом «Форму висновку за результатами аналізу Порівняльної таблиці із наведенням фрагментів тексту докторської дисертації О. Стасюк «Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932–1933 років в УСРР» та фрагментів опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства, згідно зі скаргою Г. Боряка, Л. Якубової, О. Юркової, Г. Єфіменка» щодо наявності/відсутності фактів академічного плагіату в наведених скаржниками у Порівняльній таблиці фрагментах (додаток 5.1.16) та «Форму висновку щодо наявності / відсутності порушення академічної доброчесності

у дисертації О. Стасюк «Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932–1933 років в УСРР» за результатами аналізу скарги Г. Боряка, Л. Якубової, О. Юркової, Г. Єфіменка щодо наявності/відсутності фактів академічного фабрикації, фальсифікації в наведених скаржниками випадках (додаток 5.1.17).

У відповідь Національним агентством було отримано від закладів (установ) такі відповіді:

5.1. Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди

Листом від 04.05.2023 р. Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди надав Національному агентству Витяг з протоколу засідання робочої групи науково-педагогічних працівників кафедр історії України та всесвітньої історії факультету історії і права Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, створеної для обговорення Листа Національного агентства із забезпечення якості освіти №Ко-111-22-АД.

У Витягу, зокрема, зазначається:

1) Вважати головні звинувачення в академічній недоброчесності, зокрема в наявності плагіату в докторській дисертації О. О. Стасюк “Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932–1933 років в УСРР”, які заявлені у колективній скарзі співробітників Інститут історії України НАНУ: д.і.н, проф., акад. НАНУ Г. В. Боряка, д.і.н, проф., член-кор. НАНУ Л. Д. Якубової, к.і.н., ст.н.с. О. В. Юркової, ст.н.с. Г. Г. Єфіменка, частково обґрунтованими.

Вважати зазначені праці М. В.Бачинської, Н. І. Андрусишин, О. І. Ганжи, В. В. Гудзя, Г. Г. Єфіменка, Н.Лапчинської, С. В. Маркової, О. С. Поршневої, Є. В. Сірого, Р. Т. Теслюка, А. В. Фільваркової є джерелом неправомірного запозичення у тексті докторської дисертації О. О. Стасюк.

2) Стосовно зауваження про те, що дисертація не містить результати власних архівних досліджень авторки, зазначимо, що архівні посилання не можуть бути нами перевірені. Скаржники лише довели невикористання особисто дисертанткою частини справ ЦДАГО України та ЦДАВО України. Зауваження стосовно особисто замовлених і оброблених дисертанткою справ в конкретних архівах перевіряється офіційними запитами, чи працювала О.О.Стасюк в інших архівах, з якими справами і коли.

3) Дисертантка іноді зловживає чисельними довгими цитуваннями, проте перевірити текст на унікальність не мали можливості у зв'язку з відсутністю остаточного тексту дисертації для перевірки за допомогою програмного забезпечення UNICHECK.

5.2. Український католицький університет

Листом від 16.02.2023 р. Український католицький університет звернувся до Національного агентства з проханням надіслати запит до Університету Григорія Сковороди в Переяславі щодо надання тексту докторської дисертації Стасюк О.О. у pdf форматі та рукопису дисертації з підписом авторки (додаток 5.2.2.1).

Листом від 21.02.2023 р. Національне агентство відповідно до звернення Українського католицького університету звернулося з відповідним проханням до Університету Григорія Сковороди в Переяславі надати текст дисертації Стасюк О.О. в електронному вигляді .pdf у машинозчитуваному форматі на електронну поштову адресу: info@naqa.gov.ua, а також завірену копію рукопису вказаної дисертації з підписом авторки (додаток 3.2.).

У відповідь на лист Національного агентства Університет Григорія Сковороди в Переяславі листом від 08.03.2023 р. (додаток 3.3.) надав файл, в якому дисертація Стасюк О.О. подана в машинозчитуваному форматі pdf.

При цьому завірену копію рукопису вказаної дисертації з підписом авторки Університетом Григорія Сковороди в Переяславі надано не було.

Листом Національного агентства від 13.03.2023 р. запитуваний текст дисертації було надано Українському католицькому університету (додаток 5.1.2.2).

Листом Українського католицького університету від 03.04.2023 р. Національному агентству було надано Висновок щодо оригінальності та самостійності виконання дисертаційного дослідження Стасюк Олесі Олександрівни «Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932–1933 років в УСРР», за підписом Голови Експертної комісії, проректора з наукової роботи, д.т.н. Олега Яськіва (додаток 5.2.2.2).

У Висновку, зокрема, зазначається:

1) Про неприйнятність для аналізу Порівняльні таблиці збігів, які були додані до скарги, оскільки автори скарги користувалися версією тексту, яка відрізняється від тієї, яка надана Національним агентством на запит Українського католицького університету (додаток 5.1.2.2), і який комісія вважає оригіналом.

2) Експертна комісія не брала на себе завдання оцінювати факти фабрикації і фальсифікації, через відсутність фахівців з проблематики Голодомору-геноциду.

3) За результатами фахової кваліфікаційної перевірки та сутнісного розгляду комісією дисертації О.О. Стасюк встановлено, що її текст

характеризується наявністю текстових збігів, які представлені у додатку до Висновку (с.4-23 додатку 5.2.2.2), зокрема, фрагменти із текстовими збігами зафіксовані на сторінках: 42-43, 60, 63, 65-66, 74, 75-76, 77, 81-83, 90, 93, 98, 100, 104, 105, 109, 111, 127, 134-135, 138-139, 148, 149-150, 196-197, 322, 369, 387 (див. Додаток 1);

4) текстові уривки збігаються із фрагментами текстів таких авторів:

Ганжа О. І. Українське село в період становлення тоталітарного режиму (1917-1927 рр.)- Київ, 2000.

Горобець С., Бутка С. Хроніки війни більшовиків з українським народом. Голодомор 1932-1933 років на Чернігівщині: виконавці злочину. Чернігів : Десна Поліграф, 2016.

Гудзь В. Історіографія Голодомору 1932- 1933 років в Україні. - Мелітополь: ФО Однорог Т. В., 2019.

Єфіменко Г. Статус УСРР та її взаємовідносини з РСФРР: довгий 1920 рік. Київ: Інститут історії України НАН України, 2012.

Маркова С., Байкеніч Д. Початок масового штучного голоду 1921-1923 рр. в Україні: суспільно-економічні причини // Масовий штучний голод 1921-1923 рр. (10 сотих роковин): матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (30 вересня 2021 р.). Вишгород: ПП Сергійчук М. І., 2021.

Маркова С. В. Суспільно-політичні зміни в українському селі у контексті формування комуністичної системи (1917-1933 рр.). Дис. на здобуття наук. ступеня докт. іст. наук. Кам'янець-Подільський 2015.

Папакін Г. "Чорна дошка": антиселянські репресії (1932--1933) / Відп. ред. Г. Боряк. НАН України. Інститут історії України. - Київ: Інститут історії України, 2013.

Петренко В. Більшовицька влада та українське селянство: репресії "бухсирних" бригад на Поділлі у 1929-1933 рр. // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Історія. Вип. 27. Збірник наукових праць. - Вінниця: ТОВ "Нілан-ЛТД", 2019.

Поршнева О.С. Междисциплинарные методы в историко-антропологических исследованиях: [Учеб. пособие] (Електронний ресурс) / О. С. Поршнева. Екатеринбург: Издательство Уральского университета, 2005.

Сірий Є. В. Соціологія: загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії / Навч. посіб. - Київ: Атіка, 2004,

Теслюк Р. Т., Андрусин Н. І, Бачинська М. В. Особливості відтворення населення УСРР В 1920-1930 роках у параметрах демографічної стійкості // Регіональна економіка. -2021. - Изд-е 2.- С.110-124.

4) фрагменти із збігами таблиць і графіків зафіксовані на с. 531, 533, 536.

У тексті докторської дисертації Стасюк Олесі Олександрівни є посилання на джерела даних, але самі графіки використані з праці Теслюк Р. Т., Андрусишин Н. І., Бачинська М. В. Особливості відтворення населення УСРР в 1920-1930 роках у параметрах демографічної стійкості // Регіональна економіка. — 2021. — № 2. — С.110-124.

5.3. Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника

Листом від 06.02.2023 р. Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника звернувся до Національного агентства з проханням надіслати текст дисертації Стасюк О.О. (додаток 5.2.3.1).

Листом від 17.02.2023 р. Національне агентство повідомило Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника, що не є розпорядником запитуваної інформації, а також проінформувало університет, що текст докторської дисертації Стасюк О.О. доступний до завантаження на вебсайті Національного репозитарію академічних текстів за посиланням: <https://nrat.ukrintei.ua/searchdoc/0522U100012> та на вебсайті Університету Григорія Сковороди в Переяславі за посиланням: <https://drive.google.com/file/d/1kfdFDuLBls6wC9mju5FJbWkAdnNdPHiA/view> (додаток 5.1.3.2).

Листом Національного агентства від 13.03.2023 р. запитуваний текст дисертації в електронному вигляді у машинозчитуваному форматі .pdf, отриманий Національним агентством від Університету Григорія Сковороди в Переяславі листом від 08.03.2023 р. (додаток 3.3) було надано Прикарпатському національному університету ім. Василя Стефаника (додаток 5.1.3.3).

Листом Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника від 24.04.2023 р. Національному агентству було надано висновок комісії у складі та за підписом 11 осіб (голова комісії – д.і.н., проф. Ігор Райківський) (додаток 5.2.3.2).

У Висновку, зокрема, зазначається:

1) У цілому, аналіз дисертаційної роботи Стасюк О. О. дає підстави стверджувати, що принаймні в частині з наведених у додатках конкретних випадків наявні незначні запозичення з наукових публікацій без коректних посилань на ці праці; факти цитування дисертанткою текстів архівних документів, раніше опублікованих в археографічних виданнях; уникнення посилань на окремі наукові праці; поверхневий аналіз архівних фондів та інших першоджерел своєї теми; елементи рерайтингу тощо.

2) В умовах воєнного стану комісія не може забезпечити верифікацію

аналізу дисертації і текстів відповідних архівних документів у скарзі. При цьому також не можна встановити факт перебування чи відсутності дисертантки в архівних установах, як і факт використання чи невикористання нею особисто оригіналів архівних документів, лише на основі її підписів у книгах для відвідувачів або на листах використання в окремих архівних справах. Комісія припускає, що в умовах пандемії дисертантка могла отримати копії окремих документів чи архівних справ дистанційно з використанням сучасних технологій та мережі Інтернет.

3) Загальний висновок виявився дискусійним для комісії, тому не може бути однозначним і категоричним. У цілому, члени комісії погоджуються, що в низці конкретних прикладів, наведених у скарзі, підтверджується наявність окремих текстових збігів, некоректних цитувань чи посилань тощо, але разом із тим, наведені випадки не дають достатніх підстав для членів комісії кваліфікувати їх як умисну фальсифікацію, фабрикацію чи інші грубі порушення академічної доброчесності.

4) Станом на сьогодні комісія вважає більш доцільним залишити в силі щодо розглядуваної дисертації Стасюк О. О. рішення спеціалізованої вченої ради, затверджене Міністерством освіти і науки України.

5.4. Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

Листом Одеського національного університету імені І.І. Мечникова від 07.03.2023 р. Національному агентству була надана Колективна рецензія на дисертацію Стасюк О.О. «Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932-1933 років в УСРР», поданої на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук, за підписами рецензентів докторів історичних наук, професорів В.Г. Кушніра, Л.Ф. Циганенко, О.Є. Музичка (додаток 5.2.4).

У документі «Колективна рецензія», зокрема, зазначається:

1) Рецензенти виявили окремі текстові збіги в дисертації без належного цитування. Допустимий обсяг запозичень без цитувань зазначається відповідним Положенням закладу вищої освіти про академічну доброчесність, у даному випадку Положенням Університету Григорія Сковороди у Переяславі.

2) Виходячи із зазначеного, поданий до захисту текст дисертації пройшов обов'язкову відповідну перевірку щодо наявності/відсутності плагіату і встановлений обсяг збігів взято до уваги спеціалізованою вченою радою як такий, що не є перешкодою для прийняття позитивного рішення щодо присвоєння наукового ступеня доктора історичних наук спеціальності 07.00.01 - історія України.

3) Таким чином, ознайомлення рецензентів з проведеними в Одеському

національному університеті імені І.І.Мечникова результатами автоматизованої перевірки дисертації «Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932-1933 рр. в УСРР» на наявність некоректних запозичень, а також ґрунтовний аналіз рецензентами оприлюдненого тексту дисертаційного дослідження дає підстави стверджувати про відсутність таких некоректних запозичень, які б впливали на достовірність та визнання самостійними результатів наукового пошуку дисертантки О.О.Стасюк. Попри висловлені зауваження дисертація Стасюк О.О. не втрачає належної наукової якості.

4) Вважаємо, що рецензована робота є завершеним, самостійним, оригінальним дослідженням, результати якого мають наукову новизну і практичну цінність... а її авторка Олеся Олександрівна Стасюк заслуговує присудження наукового ступеня доктора історичних наук за спеціальністю 07.00.01 - історія України.

5.5. Національний університет «Острозька академія»

Листом Національного університету «Острозька академія» від 01.02.2023р. (*додаток 5.2.5*) Національному агентству надані заповнені профільною кафедрою закладу – кафедрою історії ім. проф. М.П. Ковальського «Форма висновку за результатами аналізу Порівняльної таблиці із наведенням фрагментів тексту докторської дисертації О. Стасюк “Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932–1933 років в УСРР” та фрагментів опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства, згідно зі скаргою Г. Боряка, Л. Якубової, О. Юркової, Г. Єфіменка» щодо наявності/відсутності фактів академічного плагіату в наведених скаржниками у Порівняльній таблиці фрагментах (*с.2-50*) та «Форма висновку щодо наявності / відсутності порушення академічної доброчесності у дисертації О. Стасюк «Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932–1933 років в УСРР» за результатами аналізу скарги Г. Боряка, Л. Якубової, О. Юркової, Г. Єфіменка» щодо наявності/відсутності фактів академічного фабрикації, фальсифікації в наведених скаржниками випадках (*с. 50-115*).

1. У наданій Національному агентству заповненій «Формі висновку за результатами аналізу Порівняльної таблиці із наведенням фрагментів тексту докторської дисертації О. Стасюк “Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932–1933 років в УСРР” та фрагментів опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства, згідно зі скаргою Г. Боряка, Л. Якубової, О. Юркової, Г. Єфіменка» в абсолютній більшості випадків стверджується про наявність фактів академічного плагіату в докторській

дисертації О.Стасюк, зокрема:

- Праця В. Гудзя (Історіографія Голодомору 1932–1933 років в Україні. – Мелітополь: ФОП Однорог Т. В., 2019. – 1153 с.) є явним джерелом неправомірного запозичення, оскільки: 1) О. Стасюк свідомо ніде в тексті дисертації її не згадує; 2) скажники виявили 16 прикладів буквального цитування тексту В. Гудзя, при чому повторено і його помилки, без покликання на саму монографію В.Гудзя. Це однозначний вияв плагіату, тому є ознакою академічної недоброчесності О. Стасюк;
- Під час аналізу та порівняння запропонованих у скарзі фрагментів тексту докторської дисертації О.О. Стасюк із текстом навчального посібника О. Поршневої з'ясувалося, що праця останньої є джерелом неправомірного запозичення у тексті докторської дисертації першої. У багатьох випадках простежується абсолютна схожість з російськомовним текстом вказаного навчального посібника, проте посилання на цей посібник у тексті дисертації відсутні. Дійсно, дисертантка, як заявлено у скарзі з вказівкою на с. 93-94 дисертації, абзац за абзацом повторює текст О. Поршневої. В окремих випадках авторка також запозичила інтерпретації самої методології щодо історії повсякдення. Все це дає підстави стверджувати про відсутність академічної доброчесності;
- Навчальний посібник Сірого Є. В. можна вважати джерелом неправомірного запозичення, здійсненого для написання вступної та загальної за характером частини. В онлайн-тексті <https://bit.ly/3RUwc6B> зазначені скажниками на час створення відгуку сторінки не співпадають (с. 49);
- У випадку ймовірного запозичення зі с. 273 (Маркова С. В.), то вказаний скажниками фрагмент відсутній (хоча й міститься у даній статті на с. 275). Додатки до цього зауваження не є зрозумілими (69 абортів припадає на 100/1000 абортів). Помилки у дослідженнях, на які посилається авторка не є її недоброчесністю. Інформація, наведена в дисертації, відповідає даним зі статті, на яку подано посилання. Обґрунтування запозичення даних Ю. Корчак-Чепурківського зі статті «Особливості динаміки народжуваності...» виглядає дискусійним. В даному випадку можна говорити про бібліографічні недоречності в дисертації;
- Під час аналізу та порівняння запропонованих у скарзі фрагментів тексту докторської дисертації О.О. Стасюк із текстом С. Маркової з'ясувалося, що

праця останньої є джерелом неправомірного запозичення у тексті докторської дисертації першої. Окрім того Стасюк О.О. сплагіатила не лише текст, а й архівне посилання, що є фальсифікацією власного внеску. Відповідно до “Порядку користування документами Національного архівного фонду“ користувачі документів НАФ зобов'язані заповнювати 25 аркуш користування архівними документами, що є додатковим підтвердженням роботи з джерелом. У випадку із справами з ЦДАВО та ЦДАЛ таких відомостей скаржниками не виявлено;

- Під час аналізу та порівняння запропонованих у скарзі фрагментів тексту докторської дисертації О.О. Стасюк із текстом Г. Єфіменка з'ясувалося, що праця останнього є джерелом неправомірного запозичення у тексті докторської дисертації першої. Підтвердженням цього є некоректні бібліографічні описи посилань у цілому ряді випадків; збіг перекладів цитат на українську мову зроблених Г. Єфіменком. Додатковим доказом факту плагіату служать неправильні дати окремих документів та помилки, які допустив Г. Єфіменко в тексті свого дослідження, які таким чином «перекочували» в текст дисертації О.О. Стасюк. Зважаючи на те, що праця Г. Єфіменка вийшла друком ще у 2012 р., у випадку добросовісного ставлення О.О. Стасюк до написання докторської дисертації, цих моментів не мало би бути;
- У тексті дисертації О.О. Стасюк праця Маркової С., Байкеніч Д. Початок масового штучного голоду 1921–1923 рр. в Україні: суспільно-економічні причини // Масовий штучний голод 1921–1923 рр. (до сотих роковин): матеріали Міжнародної науковопрактичної конференції (30 вересня 2021 р.). Вишгород: ПП Сергійчук М. І., 2021 – С.45–56. є джерелом неправомірного запозичення;
- У тексті дисертації О.О. Стасюк праця Ганжі О. І. Українське село в період становлення тоталітарного режиму (1917–1927 рр.). – Київ, 2000. – 208 с. є джерелом неправомірного запозичення;
- У тексті дисертації О.О. Стасюк праця Маркової С., Лапчинської Н. Використання комуністичним режимом школярів (піонерів) у злочинних хлібозаготівельних кампаніях під час Голодомору 1932–1933 рр. // Міждисциплінарні підходи у дослідженні Голодоморугеноциду: матеріали ІV Міжнародної науково-практичної конференції (19 листопада 2020 р.). – Київ, 2021. – С.96–98 є джерелом неправомірного запозичення;

- У тексті дисертації О.О. Стасюк праця Горобця С., Бутка С. Хроніки війни більшовиків з українським народом. Голодомор 1932– 1933 років на Чернігівщині: виконавці злочину. Чернігів : Десна Поліграф, 2016. – 184 с. є джерелом неправомірного запозичення;
- У тексті дисертації О.О. Стасюк праця Папакіна Г. “Чорна дошка”: антиселянські репресії (1932–1933) / Відп. ред. Г. Боряк. НАН України. Інститут історії України. – Київ: Інститут історії України, 2013. – 422 с. є джерелом неправомірного запозичення. При чому йде мова не лише про сам текст, але і про систему посилань;
- У тексті дисертації О.О. Стасюк праця Петренко В. Більшовицька влада та українське селянство: репресії “буксирних” бригад на Поділлі у 1929–1933 рр. // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Історія. Вип. 27. Збірник наукових праць. – Вінниця: ТОВ “Нілан-ЛТД”, 2019. – С.67–74 є джерелом неправомірного запозичення;
- У тексті дисертації О.О. Стасюк додатки з праці Теслюка Р. Т., Андрусішин Н. І., Бачинської М. В. Особливості відтворення населення УСРР в 1920–1930 роках у параметрах демографічної стійкості // Регіональна економіка. – 2021. – № 2. – С.110–124. є джерелом неправомірного запозичення. Також підтверджено факт, наведений у скарзі про те, що у дисертації О.О. Стасюк знак ‰ (проміле) замінений на знак % (відсотки) при одних і тих самих, що в джерелі, числових значеннях. Наведені скарги підтверджені конкретними фактами, тому все свідчить лише про одне – присутність академічної недоброчесності у докторській дисертації О. Стасюк.

2. У наданій Національному агентству заповненій «Формі висновку щодо наявності / відсутності порушення академічної доброчесності у дисертації О. Стасюк «Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932–1933 років в УСРР» за результатами аналізу скарги Г. Боряка, Л. Якубової, О. Юркової, Г. Єфіменка» щодо наявності/відсутності фальсифікації та фабрикації, зокрема, стверджується:

- На нашу думку, маємо очевидну фальсифікацію стану дослідження проблеми. На це вказує не зазначення О. Стасюк двох принципово важливих праць, одна із яких прямо стосується тієї ж теми, що й тема докторської дисертації О. Стасюк і є також кваліфікаційним дослідженням

(Фільваркова А. В. “Інститут уповноважених як інструмент здійснення більшовицької політики в українському селі (1928–1933)”, захищена кандидатська дисертація), а інша – історії вивчення проблеми, тобто частково того ж, про що йдеться у підрозділі дисертації О. Стасюк «Стан дослідження проблеми» (Гудзь В. “Історіографія Голодомору 1932–1933 р. в Україні” (Мелітополь, 2019)). З другої праці, крім того, запозичена без покликання частина тексту. Це очевидні і навіть кричущі вияви порушення О. Стасюк академічної доброчесності. Оскільки дисертанткою проігноровано працю А. Фільваркової, то це суттєво підважує наукову новизну її дисертації;

- Зазначене у твердженнях скаржників свідчить про багаторазове вигадування тих джерел, які О. Стасюк не використовувала, тобто значну фабрикацію джерельної бази свого дослідження. Таких бібліографічних позицій нараховано 16. Крім того, у «Списку використаних джерел та літератури» тричі описана одна і та праця. Все зазначене свідчить про свідому дію, спрямовану на спотворення реальної інформації про використані О. Стасюк джерела. Це явне свідчення фальсифікації «Списку використаних джерел та літератури» і ознака порушення академічної доброчесності;
- За результатами аналізу наведених скарг підтверджено наявність у докторській дисертації О. Стасюк фактів низки помилок, що цілком можна трактувати як порушення окремих аспектів академічної доброчесності. Автор сліпо і безкомпромісно довіряє археографічним публікаціям, у яких є фактичні та неприпустимі помилки в правильному оформленні науково-довідкових та пошукових даних історичних документів, а також слабого належного автору докторської дисертації дослідницького інструментарію;
- О. О. Стасюк представила чужий доробок як результат власної пошукової роботи в архівах. Наявне запозичення архівних досліджень з опублікованих збірок документальних джерел. Перевірити фабрикацію даних власних архівних досліджень в усій повноті неможливо (у частині виявлення використання справ, з якими дисертантка особисто не працювала);
- О.О. Стасюк сфабрикувала в авторефераті та дисертації реальний стан дослідження дисертанткою проблеми. Фактично автореферат не відповідає змісту дисертації, а задекларовані пункти наукової новизни не відповідають дійсності. Більшість висновків, до яких прийшла

дисертантка, є давно з'ясованими в науці питаннями. В окремих випадках висновки несистемні, хаотичні, а подекуди взагалі не відображають зміст розділу;

- Наведені факти підтверджують, що рукопис дисертації є компілятивним набором багаторядкових цитат із різних постанов, директив, листів та рішень, розташованих у певній хронологічній послідовності, що можна означити як фабрикацію мінімально можливого обсягу дисертації;
- Внаслідок проведеного аналізу з'ясувалося, що із 24-х зазначених у дисертації та авторефераті наукових праць більшість вище зазначених статей присвячені зовсім іншій тематиці, тобто не висвітлюють/оприлюднюють результати дисертаційного дослідження ані в методичній, ані в методологічній, ані у фактографічній його складових; не стосуються предмету дисертаційного дослідження (інститут “уповноважених”). Таким чином сфальсифіковано інформацію про кількість опублікованих статей, які вимагаються згідно із законодавством для такого виду наукової кваліфікації.

5.6 Національний університет «Києво-Могилянська Академія»

Листом Національного університету «Києво-Могилянська академія» від 20.03.2023р. (*додаток 5.2.6*) Національному агентству надані висновки робочої групи, за підписом (від імені робочої групи) проф. В.Н. Шліхти, в яких стверджується:

1. Автори скарги - провідні науковці, чий інтерес безпосередньо чи опосередковано стосуються тематики дослідження Голодомору 1932-1933 рр., і чия репутація не була жодним чином скомпрометована звинуваченнями щодо порушення норм академічної доброчесності;

2. Не викликає жодних заперечень спосіб, яким автори скарги аналізують текст О. О. Стасюк на предмет дотримання норм академічної доброчесності. Викладені приклади співпадінь не можна вважати випадковим повторенням у різних текстах (див. Додаток 2). Єдиним достовірним поясненням є плагіат;

3. З ґрунтовного і фахового аналізу тексту дисертації О. О. Стасюк, проведеного авторами скарги, випливає, що проблема з дисертацією є системною і стосується не лише плагіату, а й, наприклад, фальсифікації кількості статей, які мають розкривати основний зміст дисертації, сумнівності проведення авторкою архівної роботи, недоброчесності при цитуванні (переписування посилань з уже надрукованих джерел), фальсифікації списку використаних джерел і літератури, неправомірного присвоєння наукової новизни та інших виявів академічної недоброчесності;

4. Окреме питання викликає діяльність спеціалізованої вченої ради Університету Григорія Сковороди у Переяславі Д 27.053.01, неодноразово заплямована через інтелектуальну і технічну недбалість, готовність обманути ширший академічний загал. Ігнорувати подібні - повторювані -- випадки вважаємо неприпустимим.

5.7 Львівський національний університет імені Івана Франка

Відповіді на лист Національного агентства не надав

5.8. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса НАН України

Листом Інституту політичних і етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса НАН України від 16.02.2023р. *(додаток 5.2.8)* Національному агентству надано Висновок комісії Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України про наявність або відсутність у дисертації О. О. Стасюк фактів академічного плагіату, фабрикацій, фальсифікацій, за підписами д.і.н., проф. (голова Комісії) Ю.О. Ніколайця, д.і.н., проф., члена-кореспондента НАН України О. М. Майбороди, д.і.н., доц. Ю. М. Поліщука.

У Висновку, зокрема, зазначається:

1. В умовах воєнного стану комісія не може забезпечити кваліфікований компаративний аналіз тексту дисертації і текстів архівних документів і матеріалів, зазначених у скарзі, оскільки частина архівних установ, про які йде мова у скарзі, перебуває у зоні бойових дій або на тимчасово окупованих територіях. Комісія не може встановити факт перебування чи відсутності дисертантки у архівних установах на основі відсутності її підписів у книгах для відвідувачів та на окремих архівних справах. Комісія припускає, що в умовах пандемії COVID-19 дисертантка могла отримати копії окремих документів чи архівних справ дистанційно із використанням мережі INTERNET на основі відповідних угод з архівними установами.

2. Виходячи з того, що НАЗЯВО не надіслало до Інституту текст дисертації О. О. Стасюк для перевірки, Комісія використовувала текст її дисертації, розміщений на сайті спеціалізованої вченої ради Університету Григорія Сковороди в Переяславі.

Комісія виявила, що частина фрагментів тексту дисертації О. О. Стасюк, які програма позначає як «некоректні запозичення», є розміщеними у мережі INTERNET документами, що були використані дослідницею як джерело наукового пошуку. Із урахуванням викладеного вище, Комісія виявила у тексті

дисертаційного дослідження О. О. Стасюк «Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932-1933 рр. в УСРР» 9,87-10,34 % некоректних запозичень. Виходячи зі змісту Положення про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, доктора наук та керівників дисертаційних досліджень Університету Григорія Сковороди в Переяславі, де у п.4.2 зазначено, що за наявності 80-100 % оригінальності (висока унікальність), робота допускається до захисту або/та опублікування, Комісія вважає виявлену кількість некоректних запозичень у дисертації О. О. Стасюк «Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932-1933 рр. в УСРР» допустимою.

5.9. Український інститут національної пам'яті

Листом Українського інституту національної пам'яті від 06.02.2023р. (додаток 5.2.9) Національному агентству надано відповідь, згідно з якою Інститут не здійснює наукові дослідження і не надає рецензій та відгуків. При цьому, Інститут не має жодних сумнівів у високому фаховому рівні заступника директора Інституту історії України НАН України доктора історичних наук, члена-кореспондента НАНУ проф. Г. Боряка, завідувачки відділу Інституту історії України НАНУ доктора історичних наук, члена-кореспондента НАНУ проф. Л. Якубової, провідного наукового співробітника Інституту історії України НАНУ кандидата історичних наук О. Юркової, старшого наукового співробітника Інституту історії України НАНУ кандидата історичних наук Г.Єфіменка, які подали колективну скаргу на дисертацію Стасюк О.О. Інститут постійно співпрацює із цими дослідниками та неодноразово запрошував їх на свої заходи.

5.10 Інститут народознавства ім. І.Крип'якевича НАНУ

Листом Інституту народознавства ім. І.Крип'якевича НАНУ від 01.03.2023 р. (додаток 5.2.10) Національному агентству надано Експертну оцінку вченої ради Інституту народознавства НАН України докторської дисертації «Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932-1933 років в УСРР» підготовленої і захищеної докторанткою Олесєю Стасюк, яка підписана академіком НАН України, д.і.н., професором, директором Інституту С.Павлюком, членом-кореспондентом НАН України, д. філ.н., професором, В. Соколом, , к.і.н., с.н.с., в.о. заступника директора з наукової роботи Інституту Т.Пацай.

У документі "Експертна оцінка", зокрема, зазначається (стиль і орфографію оригіналу збережено):

1. Створена наказом директора Інституту народознавства НАН України експертна група на виконання доручення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти уважно вивчила усі наявні матеріали, які стосуються захисту доктора Стасюк Олесі і наведені застереження скаржниками, прийняли однозначну ухвалу, що дисертація є оригінальним, академічним дослідженням, результати якого є внеском в історичну науку, глибоко, повноцінно розкривають один із суттєвих епізодів трагічності голодомору українського народу, умисно організованого російською окупаційною владою.

2. Один із скаржників Єфіменко Г., застерігає, що дисертантка в декількох випадках запозичила з його праці тексти: «Статус УСРР та її взаємовідносини з РС ФРР: довгий 1920 рік», не покликавшись на цю працю. Насправді Стасюк О. використала архівний матеріал і процитувала. Покликання: ЦДАГО У країни. Ф. 1. Оп. 20. Спр. 129. Арк. |. Цю ж цитату залучив до тексту Єфіменко Г. У чому порушення, у чому звинувачення у плагіаті? Отже, відколи існує монопольне право на архівні дані?! Це ж очевидна фальсифікація, надумане звинувачення. У такому стилі прокоментовані десятки-десятки застережень, які стосуються також інших видань.

3. Далі нав'язлива думка. Процитований архівний документ ЦДАВО України. Ф.2. Оп.1. Спр. 12. Арк. 64.) 3 п'ятої копії засідання політбюро ЦК КП(б)У від 14 серпня 1919 року. Претензія до автора попросту безглузда - адже «з літа 2020 р. (тобто за півтора року до захисту докторської дисертації Стасюк О.) електронні копії протоколів засідань політбюро за 1919 рік доступні онлайн; [крикливе наголошення] сучасним добросовісним дослідникам необхідності у цитуванні копії протоколу політбюро ЦК КП(б)У 3 ЦДАВО України немає». Хіба не упереджене, фальсифіковане застереження? Зміст документу тотожний, а архівні перетрубації, не справа дослідниці, яка раніше скористувалась архівом.

4. Чергова недоречність скаржників у частині докору (знову покликання) дисертантці за те, що вона пропрацювала архівні документи ще до 2011 року, а потім пагінація документу була змінена (покликання: 361. ПДАГО України. Ф. 1. Оп.6. Спр. 1. Арк. 93-94). І ще про те ж, що вчена використала архівний матеріал ще до 2015 року. Після 2015 року архівну справу було переформатовано, і, звісно, була змінена пагінація.

5. Драматично подана скаржниками історіографічна праця Гудзя В. «Історіографія Голодомору 1932-1933 років в Україні», з наполяганням побачити в докторантці фальсифікації щодо сторінок покликань у праці Солдатенка В. «Трагедія тридцять третього: нотатки на історіографічному

зрізі», тоді як докторантка висловлює думку, яка викладена на декількох сторінках. Також скаржники умисно сфальсифікували з покликанням на працю Папакіна Г. «Чорна дошка: антиселянські репресії (1932-1933)», звинувачуючи дослідницю у тому, що вказано аж три сторінки - С.68-70, а на їх думку потрібно одну - С.69. тоді як оцінюється історіографічний матеріал аналітично, а не цитатно.

6. Скаржники спекулюють з приводу того, що О. Стасюк задекларувала про те, що її «робота є першим дисертаційним дослідженням спрямованим на комплексний науковий аналіз інституту уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932-1933 років в УСРР», а ще 25 березня 2013 року була захищена кандидатська дисертація А.Фільваркової «Інститут уповноважених як інструмент здійснення більшовицької політики в українському селі (1928-1933)». Ми підтверджуємо, що дисертація О. Стасюк є першим комплексним дослідженням всього жахітливого процесу із з'ясуванням усіх обставин, процедур, осіб, розпоряджень, виконавців найголовніше - ідеологів - від Сталіна до уповноважених і виконавців. Кандидатська дисертація А.Фільваркової стосується тільки політичного проєкту і далеко ширшого періоду, а отже і інших наукових завдань.

7. А ще безпідставне застереження, що О. Стасюк покликається на державний архів Луганської області, коли Луганськ з 2014 року знаходиться на тимчасово окупованій території. Сподіваюся, що група скаржників довідається, що О. Стасюк задовго до окупації Луганщини досліджувала питання Голодомору і відвідала з науковою потребою цей архів до часу окупації.

8. Отже, застереження групи скаржників є надуманими і їх можна кваліфікувати як фальсифікація.

9. Упередженість, а при огляді змісту застережень, межує з профанатизмом, коли говориться про велику кількість збірників документів, але деяких з них не використано в тексті. А чому б не подумати, що для цього існує історіографічний огляд літератури, джерел, щоб чітко орієнтуватися в інформативному просторі, а автор має право покликатися тільки на це джерело, яке вважає доцільним, для підсилення авторського твердження.

10. Чи можна зважати на різні звинувачення скаржниками в адресу докторантки О. Стасюк після цього, як вони відверто заманіфестували свою малограмотність при оцінці вагомості першоджерел і археографічних публікацій, або замовне в будь-який спосіб осудження і зневаження дисертаційної праці О.Стасюк, прочитавши у скарзі таке: «надмірно цитуючи постанови, покликається [О. Стасюк] на архівні фонди, там, де слід посилатись на археографічні публікації». І далі зізнаються скаржники, що їхні міркування

«є опосередкованим свідченням...». І ця опосередкована оцінка простежується в усіх звинуваченнях. А хіба може бути вагомим упущенням докторантки, коли приведені дані архіву і водночас збірника документів?

А хіба може бути вагомим упущенням докторантки, коли приведені дані архіву і водночас збірника документів?

11. Дисертантка сказала правду, що її дослідження «містять результати її власних архівних досліджень», про переважну більшість яких стверджують скаржники, підкресливши їх цитування. Скаржники, за умоглядним методом, визначили, що науковець не працювала в архівах СБУ у ДА Вінницької області, ДА Кіровоградської області, а покликання «запозичила» із збірників, не назвавши яких та інших публікацій. Наполегливість скаржників у будь який нечесний, брутальний спосіб дисертаційну працю викликає повну недовіру до наведеної думки, що О. Стасюк у деяких архівах не працювала, а начебто користувалася матеріалами збірників документів, У той же час скаржники не можуть заперечити про роботу О.Стасюк в ДА Одеської, Хмельницької. Дніпропетровської, Запорізької та ін. областей, що значною мірою спростовує їх вирок про начебто «чужий доробок».

12. Скаржники придумали свою методологічну схему і безсенсово обурюються методології дослідниці, яка є цілковито логічною для даної теми. Їм невпадало залучені дослідницькі методи, то наукова новизна недосконала, беручи до уваги рубрики - «виявлено», «узагальнено», «удосконалено» тощо, декларуючи незадоволення банальними софістичними фразами «жодного узагальнення науковими інструментами», жодних дослідницьких процедур», «проявилось цілковите нерозуміння дисертанткою самої сутності наукового дослідження», «власний пріоритет у з'ясуванні багатьох положень чи повинен бути?» та б.ін. А далі ще пікантніше О. Стасюк досліджує генезу появи інституту уповноважених ще з 20-х років, які мали іншу повноважену функцію, тоді як скаржники вдаються до еквілібристики, щоб виявити начебто «нерозуміння авторкою реалій 1920-23 років». Еквілібристика продовжується щодо висновків до Розділу 2 дисертації. як «несистемні, хаотичні...», «подібний характер й інших висновків» тощо. Круті необґрунтовані фрази скаржників, як стиль пасквілю.

13. Скаржники докоряють докторантці, що деякі архівні дані цитуються повторно, на що автор має право при необхідності підсилити думку. Допускається у наукових текстах не тільки цитування документу, але і його науковий коментар. Висновковий коментар скаржників читається як нефаховий і наскрізь упереджений.

14. Ще одне необґрунтоване застереження скаржників до дисертантки з приводу ненаукометричних публікацій, які начебто випадають з контексту

дисертації. Таких скарги нарахували аж десять! Вони безпідставно апелюють до отакого факту, що у цих публікаціях відсутня фраза «уповноважений», не беручи до уваги цілісний суспільно-політичний контекст, яким обумовлювався національний терор, одним з компонентів задуманої програми знищення українців, був якраз Голодомор.

15. Незважаючи на деякі упущення в технічному оформленні тексту дисертації, підтверджуємо докторабельність праці О. Стасюк. Докторська дисертація «Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932~ 1933 років в УСРР» відповідає положенню, у якому закладені вимоги до докторської дисертації, є завершеним авторським дослідженням, яке розкриває для українського суспільства і світу страхітливую політичну поведінку на окупованій території російсько-більшовицького режиму з метою винародовлення українців, їх фізичного знищення. Скарги своїм неоправданим егоїзмом не можуть у такий брутальний спосіб, зневаживши науково вагомі результати докторського дослідження домогтися успіху. Ми побоюємося, що залучені до експертної оцінки численні наукові та педагогічні установи, глибоко не проникнувши в суть надуманої проблеми, можуть погодитись з ретельно поданим скаргниками пасквілем, не маючи на уважний розгляд часу, а можливо і фахівців.

5.11 Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України

Листом Інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України від 19.04.2023 р. Національному агентству були надані Загальний висновок, Висновок за результатами аналізу Порівняльної таблиці із наведенням фрагментів тексту докторської дисертації О. Стасюк «Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932–1933 років в УСРР» та фрагментів опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства, згідно зі скаргою Г. Боряка, Л. Якубової, О. Юркової, Г. Єфіменка та Висновок щодо наявності / відсутності порушення академічної доброчесності у дисертації О. Стасюк «Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932–1933 років в УСРР» за результатами аналізу скарги Г. Боряка, Л. Якубової, О. Юркової, Г. Єфіменка, підготовлені д.е.н, член-кореспондентом НАН України, членом Комісії при НАН України із захисту науки, протидії псевдонауці та фальсифікації наукових досліджень (додаток 5.2.11).

У Загальному висновку, зокрема, зазначається:

1. З усіх 13 наведених у скарзі публікацій мали місце запозичення фрагментів текстів (іноді з незначним редагуванням) без посилання на

першоджерело. Тобто має місце академічний плагіат.

Щодо наведених у додатках до дисертації рисунків, то наявної інформації недостатньо для однозначного висновку; щодо таблиці – то скоріш за все вона є результатом некоректної переробки таблиці інших авторів. Слід взяти до уваги, що на момент підготовки та захисту докторської дисертації автори рисунків та таблиці були в підпорядкуванні О. Стасюк.

2. Про фальсифікацію списку використаних джерел і літератури свідчать випадки, коли у тексті «списком» згадуються джерела, які потім не використовуються. З іншого боку, у списку джерел не внесені праці, з яких було зроблено запозичення. Про фальсифікацію ступеня власного внеску щодо введення до наукового архівних джерел, свідчать факти включення до цього списку джерел, які вже оприлюднені іншими дослідниками. До списку використаних джерел та літератури дисертантка внесла архівні справи, з якими особисто не працювала.

3. Про фабрикацію мінімально можливого обсягу дисертації свідчать факти використання великої кількості цитат (багато з яких перевищують половину сторінки), а також викладення положень окремих документів без прямого цитування.

4. Сфальсифікованою є інформація щодо кількості публікацій, які висвітлюють результати дисертаційного дослідження. 42% публікацій не висвітлюють будь-які результати дисертаційного дослідження, вони присвячені іншій тематиці, мають інший об'єкт та предмет дослідження.

Більш деталізована інформація надана у відповідних висновках.

5.12 Інститут всесвітньої історії НАН України

Листом Інституту всесвітньої історії НАН України від 16.02.2023 р. Національному агентству був наданий Висновок експертної Комісії Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАН України» стосовно колективної скарги співробітників Інституту історії України НАН України щодо виявлення в дисертації Стасюк О.О. «Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору — геноциду 1932-1933 років в УСРР», поданої на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук, фактів академічного плагіату, фабрикації та фальсифікації, за підписами д.і.н. Держалюка М.С. (голова Комісії), к.і.н, доцента Шведа В.О., к.і.н, доцента Цапка О.М. *(додаток 5.2.12)*.

У Висновку експертної комісії, зокрема, зазначається:

1. Зважаючи на те, що зміст отриманої скарги науковців на докторську дисертацію Стасюк О.О. отримав широкий резонанс, як серед наукових так і громадських кіл, вважаємо за доцільне забезпечити ґрунтовне його вивчення

на основі більш сучасного та більш досконалого програмного забезпечення щодо виявлення фактів академічної недоброчесності. Зазначене програмне забезпечення на сьогоднішній день в Інституті відсутнє;

2. В умовах воєнного стану Комісія не змогла забезпечити кваліфікований компаративний аналіз текстів архівних документів і матеріалів, зазначених у скарзі, оскільки частина архівних установ, про які йде мова, перебуває у зоні бойових дій або на тимчасово окупованих територіях. Також, члени Комісії не змогли встановити факти перебування чи відсутності дисертантки у архівних установах, оскільки в умовах пандемії вона могла отримати копії окремих документів чи архівних справ дистанційно із використанням мережі INTERNET;

3. Зважаючи на серйозність викладених у скарзі застережень, члени Комісії змушені констатувати, що більш глибоке та обґрунтоване їх вивчення вимагає залучення фахівців, які безпосередньо займаються вивченням проблем Голодомору в Україні. Зважаючи на профіль Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАН України», такі фахівці в ній відсутні.

Однак, Комісія актуалізувала міжнародний контекст з порушеної проблематики та рекомендує звернутися за ґрунтовним аналізом порушених у скарзі питань до профільних наукових установ. Слід також врахувати, що у відповідності до нормативно-правових актів України, університети та академічні інститути рішенням їхніх вчених рад, мають право визначати обсяг допустимих запозичень.

5.13 Інститут української археографії та джерелознавства імені М.С. Грушевського НАН України

Листом від 16.01.2023 р. Інститутом української археографії та джерелознавства імені М.С. Грушевського НАН України була надана відповідь Національному агентству (додаток 5.2.13), згідно якої Інститут може надати такий висновок у зв'язку з наявністю очевидного конфлікту інтересів.

Співробітник нашого Інституту д.і.н., професор Віктор Брехуненко у числі інших науковців підписав лист до Міністра освіти і науки (копія - до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти) від 21.01.2022 (вх. № ЮЮ-260/0-22) щодо необхідності проведення додаткової експертизи докторської дисертації Стасюк О. О.; відкритий лист до Президента України, Прем'єр-Міністра України, Секретаря РНБО України, Міністра культури та інформаційної політики України, Міністра освіти та науки України, Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (вх. № Національного агентства Ко-52-22 від 21.06.2022). До того він виступив на

сайті “LiKBe3 - історичний фронт з повідомленнями, спрямованими проти дисертації О. О. Стасюк (23.12.2021)”.

Віктор Брехуненко в усіх цих зверненнях висловлював власну думку як науковець, оскільки ані дирекція Інституту, ані Вчена рада Інституту не надавала йому таких повноважень. Але в усіх випадках він позначав місце своєї роботи -- Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України.

З огляду на це надання висновку від імені Інституту виглядає не етичним, створює ситуацію очевидного конфлікту інтересів.

5.14 Галузева експертна рада з галузі знань «03 Гуманітарні науки» Національного агентства

Відповіді на лист Національного агентства не надала.

Таким чином, Національне агентство отримало 12 відповідей від закладів та установ, з яких:

- підтвердили наявність фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації у докторській дисертації О. Стасюк – 4 (Український католицький університет, Національний університет «Острозька академія», Національний університет «Києво-Могилянська Академія», Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України);

- частково підтвердили – 1 (Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди);

- не підтвердили- 4 (Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, Інститут політичних і етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса НАН України, Інститут народознавства ім. І.Крип'якевича НАНУ, Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника);

- вказали на неспроможність надати відповідь - 1 (Інститут всесвітньої історії НАН України);

- відмовили надати відповідь через відсутність повноважень та/або конфлікт інтересів – 2 (Український інститут національної пам'яті, Інститут української археографії та джерелознавства імені М.С. Грушевського НАН України);

- не надали відповіді – 2 (Львівський національний університет імені Івана Франка, Галузева експертна рада з галузі знань «03 Гуманітарні науки» Національного агентства).

При цьому, за формою, наданою Національним агентством висновки надали – 2 (Національний університет «Острозька академія», Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України).

6. Перевірка тексту дисертації програмними засобами

Програмні засоби та методики перевірки: відповідно до визначеного характеру аналізованого документа відділом було обрано релевантну методику застосування наявних у розпорядженні секретаріату програмних засобів перевірки академічних текстів – системи *StrikePlagiarism.com*, зокрема у спосіб:

1) проведення пошуку текстових збігів із фрагментами дисертації О. Стасюк алгоритмами програмного забезпечення із застосуванням модуля перекладу за такими напрямками одночасно:

- з текстами інших авторів, що оприлюднені на відкритих вебресурсах у мережі Інтернет;
- з науковими текстами інших авторів, попередньо розміщеними у внутрішній базі документів програмного забезпечення, не обмежуючись зазначеними у скарзі джерелами;
- з текстами дисертацій, що зберігаються у базі Національного репозиторію УкрІНТЕІ.

2) також було вирішено щодо необхідності проведення візуального порівняння тексту дисертації О. Стасюк з іншими академічними текстами різних авторів (додаток 7) у разі виявлення подібності їх фрагментів.

Зважаючи на мову, якою видано навчальний посібник О.Поршневої (додаток 7), а також наявність російськомовної наукової літератури у *Переліку використаних джерел і літератури* дисертації, був зроблений висновок про необхідність застосування модуля перекладу у напрямку «українська мова – російська мова» під час перевірки за допомогою системи *StrikePlagiarism.com*.

Ресурси для пошуку джерел порівняння:

- офіційний сайт Національного репозитарію академічних текстів (далі – НРАТ) URL: <https://nrat.ukrintei.ua/>
- офіційні сайти закладів вищої освіти та наукових і освітніх установ України;
- інші відкриті веб-ресурси, які будуть представлені у результатах пошуку текстових збігів програмним забезпеченням.

Етап 1. Пілотажне дослідження.

З метою перевірки ефективності обраних методик, а також задля проведення збору первинної інформації було здійснено пілотажне

дослідження з пошуком текстових збігів у мережі Інтернет.

1. Проведене порівняння тексту дисертації (додаток 6) із застосуванням системи *StrikePlagiarism.com* (далі – система) мало продемонструвати наявність / відсутність текстових збігів дисертації з науковими результатами і матеріалами інших авторів, розміщеними на відкритих веб-ресурсах. Під час здійснення перевірки шляхом пошуку текстової подібності у мережі Інтернет було використано технічні можливості системного модуля перекладу.

Детальний результат проведеної перевірки представлений в автоматично створеному системою документі – «повний звіт» (додаток 8.1). Для об'єктивної інтерпретації отриманих даних був проведений візуальний аналіз «повного звіту», на підставі якого зроблено висновок, що на Інтернет ресурсах та в базі НРАТ системою були встановлені збіги фрагментів тексту О. Стасюк з текстами інших авторів, які не зазначені у скарзі як джерела текстових запозичень.

2. За результатами аналізу був складений перелік пріоритетних джерел, зокрема дисертаційних досліджень інших авторів за тематикою дисертації О. Стасюк для проведення наступних етапів перевірки. Відповідно до складеного переліку внутрішню базу документів системи було за допомогою ресурсів НРАТ доповнено текстами:

1) Булгакова А.В. Жіноцтво українського села часів голодомору 1932-1933 рр.: соціально-економічний та духовний аспекти. : к.і.н. : спец. 07.00.01 - Історія України: захищена 2015-10-26. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 2015. – 204 с.

2) Фільваркова А. Інститут уповноважених як інструмент здійснення більшовицької політики в українському селі (1928 – 1933 рр.). Спеціальність 07.00.01 – історія України Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук. – Київ, 2013. – 229 с.

Етап 2. Результати пошуку текстових збігів щодо неправомірного використання наукових текстів-джерел з бази даних УкрІНТЕІ.

27 березня 2023 р. на запит Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти ТОВ «Плагіат», за згодою Державної наукової установи «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації, надав доступ до бази даних УкрІНТЕІ при використанні системи *Strikeplagiarism.com*. З отриманням нового функціоналу були розширені технічні можливості для перевірки фактів за скаргою Г. Боряка та ін. – зокрема, щодо порівняння тексту дисертації О. Стасюк із зазначеною

базою даних УкрІНТЕІ.

Серед виявлених системою (додаток 8.4) результатів збігів фрагментів дисертації з текстами, включеними до бази даних НРАТ УкрІНТЕІ, найбільше збігів зафіксовано щодо дисертацій:

1. Маркова С. В. Суспільно-політичні зміни в українському селі у контексті формування комуністичної системи (1917–1933 рр.). Дис. ... докт. іст. наук. Кам'янець-Подільський, 2015. – 534 с.

2. Фільваркова А. Інститут уповноважених як інструмент здійснення більшовицької політики в українському селі (1928 – 1933 рр.). Спеціальність 07.00.01 – історія України Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук. – Київ, 2013. – 229 с.

3. Булгакова А.В. Жіноцтво українського села часів голодомору 1932-1933 рр.: соціально-економічний та духовний аспекти. : к.і.н. : спец. 07.00.01 - Історія України: захищена 2015-10-26. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 2015. – 204 с.

Етап 3. Встановлення текстових збігів щодо неправомірного використання наукових текстів-джерел, розміщених у внутрішніх базах програмного забезпечення

На завершальному етапі здійснення перевірки для отримання релевантних даних було поставлено за мету проведення фокус-аналізу, що апелював би до конкретних джерел неправомірного використання. Файли електронних копій останніх були додані до "внутрішньої бази" системи.

Проведене на цьому етапі порівняння тексту дисертації (додаток 6) із застосуванням системних алгоритмів мало продемонструвати насамперед наявність / відсутність текстових збігів дисертації з результатами наукових досліджень інших авторів, розміщеними у внутрішній базі системи. Під час здійснення перевірки шляхом пошуку текстової подібності, враховуючи мову залучених текстів, було використано системний модуль перекладу у напрямку «українська – російська».

Серед виявлених системою (додаток 8.2) результатів збігів фрагментів дисертації з текстами, включеними до її внутрішньої бази, найбільший «коефіцієнт подібності» зафіксований щодо таких (у порядку зменшення):

1) Маркова С. В. Суспільно-політичні зміни в українському селі у контексті формування комуністичної системи (1917–1933 рр.). Дис. ... докт. іст. наук. Кам'янець-Подільський, 2015. – 534 с.

2) Гудзь В. Історіографія Голодомору 1932–1933 років в Україні. – Мелітополь: ФОП Однорог Т. В., 2019. – 1153 с.

3) Поршнева О. С. Междисциплинарные методы в историко

антропологических исследованиях: [Учеб. пособие]. Екатеринбург: Издательство Уральского университета, 2005. – 136 с.;

4) Горобець С., Бутко С. Хроніки війни більшовиків з українським народом. Голодомор 1932–1933 років на Чернігівщині: виконавці злочину. Чернігів : Десна Поліграф, 2016. – 184 с.

5) Єфіменко Г. Статус УСРР та її взаємовідносини з РСФРР: довгий 1920 рік. – Київ: Інститут історії України НАН України, 2012. – 367 с.

Порівняння дисертації (додаток 6.1) алгоритмами системи із текстами внутрішньої бази здійснювалося також з атракцією функцій пошуку в мережі Інтернет. Результати порівняння представлені в автоматично згенерованому системою документах – «повних звітах» (додатки 8.2-8.2.7). Оскільки перевірка системою підлягала електронні копії видань російською мовою, під час здійснення пошуку було застосовано системний модуль перекладу («українська мова – російська мова»).

Результати пошуку збігів сервісом Unichesk представлені у створених алгоритмами програми «звітах» (додатки 8.3-8.3.4).

Таким чином, детальне аналізування отриманих у результаті різноспрямованого пошуку програмним забезпеченням текстових збігів щодо фрагментів дисертації О. Стасюк дозволило надати результати перевірки у вигляді зведеної таблиці «Таблиця виявлених за допомогою програмного забезпечення фрагментів текстових збігів без посилань на джерела у дисертації О.Стасюк «Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932–1933 років в УСРР» на здобуття наукового ступеня д-ра історичних наук. Переяслав, 2021» (додаток 9).

ПІДСУМКИ ПРОВЕДЕННЯ ПЕРЕВІРКИ

1. Ідентичність електронної копії тексту дисертації, що оприлюднена на сайті університету зі змінами, внесеними 07.02.2023, із тим оригіналом дисертації, за яким був проведений захист 24.12.2021, вимагає підтвердження.

2. Неідентичність електронних копій тексту дисертації, які оприлюднені на сайті університету (зі змінами 07.02.2023), на сайті НРАТ (створений 13.04.2022), а також копії дисертації, яка була надана як додаток до скарги, потребує додаткових пояснень від осіб, які подали скаргу, закладу, у якому відбувався захист дисертаційного дослідження, та особи, стосовно дисертації якої подано скаргу.

3. Ненадання Університетом Григорія Сковороди в Переяславі завіреної копії рукопису вказаної дисертації з підписом авторки унеможливорює

встановлення тексту дисертації, який був винесений на захист. Відтак, для проведення перевірки за допомогою програмних засобів використовувалася копія дисертації, надана Університетом Григорія Сковороди в Переяславі Національному агентству.

4. В результаті аналізу висновків закладів та установ, що надійшли на адресу Національного агентства, було визначено, що вони не дають можливості однозначно встановити або спростувати дотичність до тематики дисертації вказаних у скарзі 10 статей О.Стасюк, у яких відображено основні результати дослідження (с.18–20 цього Звіту).

5. Надана скаржниками та особою, стосовно дисертації якої подано скаргу, інформація не дозволяє однозначно встановити або спростувати факт проведення дисертантом особисто архівного пошуку (зокрема, в Державному архіві Луганської області після 2013 року) та на основі отриманих результатів введення до наукового обігу архівних документів, а також оригінальність та новизна основних положень і висновків дисертації.

6. Встановлено 18 текстів інших авторів (12 публікацій, 3 рукописи дисертацій, 3 джерела на веб-ресурсах (додаток 9, с.1–3)) використаних без відповідного посилання у дисертації О.Стасюк «Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932–1933 років в УСРР».

В усіх цих випадках дисертантка використовує не лише тексти інших авторів, але й надані в них посилання на джерела, присвоюючи таким чином результати їхньої дослідницької роботи також. Частина «запозичених» посилань містить індивідуальні неточності (помилки, допущені авторами джерел запозичення), які додатково свідчать про джерело їх походження з текстів інших авторів.

7. Фрагменти, щодо яких було виявлено текстові збіги без оформлення належних посилань на джерела є частинами тексту на сторінках 26–484; це відповідає значній частині обсягу розділів першого – п'ятого, а також додаткам у дисертації О. Стасюк.

8. За результатами аналізу триетапної перевірки з використанням програмного забезпечення відділом підготовлено «**Таблицю виявлених за допомогою програмного забезпечення фрагментів текстових збігів без посилань на джерела у дисертації на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук Стасюк Олесі Олександрівни «Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932–1933 років в УСРР» (Переяслав, 2021)»** (додаток 9). У таблиці візуалізовані всі виявлені системними алгоритмами (*StrikePlagiarism.com*, *Unicheck*) текстові збіги шляхом

паралельного представлення фрагментів дисертації і текстів відповідних джерел, з яких були здійснені О. Стасюк запозичення без їх належного цитування та/або посилання.

9. Наявні ознаки застосування машинного перекладу з російської мови на українську у фрагментах тексту дисертації О. Стасюк, які з'явилися внаслідок використання тексту без відповідного посилання навчального посібника О. Поршневої, виданого у державі-агресорі (відповідні випадки виділені у «Таблиці текстових збігів...», с.45, 50).

10. Як наслідок використання текстів інших авторів без відповідних посилань у дисертації О. Стасюк наявні твердження, що суперечать одне одному. Наприклад, на с.26 дисертації О. Стасюк зазначено, що серед використаних нею спеціальних методів дослідження *«метод критичного аналізу джерел, історичний, проблемно-хронологічний, історико-типологічний, історико-порівняльний, історико-психологічний, історико-біографічний»*. Водночас на с.106 у фрагменті, який визначений алгоритмом системи як збіг з дисертацією С. Маркової, стверджується про використання інших методів: *«метод моделювання», «екстраполяції», «нормативно-ціннісний метод», «інституціональний» «соціологічний», «комунікативний метод»*. У подальшому в тексті дисертації згадки про застосування цих методів для отримання висновків дослідження відсутні.

11. Встановлено наявність практики дублювання у дисертації описів одних і тих самих випадків і фактів злочинів, часто з наданням різних посилань на джерело – по черзі на монографію / на архівний документ, на який у свій час дали посилання автори монографії:

1	Стасюк, с.218	Стасюк, с.332
	С. Горобець і С. Бутко наводять чимало прикладів <u>звірств і звірств</u> членів буксирних бригад. Зокрема, у селі Івашківка (нині <u>Горнянський район</u> Чернігівської області) 25 грудня 1932 року місцева бригада, збираючи «натуральні штрафи» та проводячи обшуки, застосувала психічну та фізичну розправу, наприклад, погрози, залякування,	У с. Івашківка (нині <u>Городнянського району</u>) на Чернігівщині 25 грудня 1932 р. місцева бригада, що займалася виконанням хлібозаготівель (С. Радченко, О. Дашко, І. Рись, П. Рябенко і С. Куліда), під час проведення обшуку в 60-річній Василю Максимівні Седневець відібрала в неї гроші, частину з яких привласнила. У той момент,

	«ламання рук». Наприклад, один з її активістів С. Куліда дістав револьвер і «вставив у рот Седневець» (60-річна селянка), а інші члени бригади викручували їй руки. Кінцевою метою свавілля було привласнення 181 карбованця... ⁵⁵¹ .	коли активісти тримали жінку за руки, Сергій Куліда дістав револьвер і, скерувавши його в рот жінці, вийняв у неї з-за пазухи 381 карбованець. Із цієї суми уповноважений та його поплічники привласнили 181 карбованець ⁷⁵¹ .
попільня	⁵⁵¹ Горобець С., Бутко С. Хроніки війни більшовиків з українським народом. Голодомор 1932–1933 років на Чернігівщині: виконавці злочину. Чернігів : Десна Поліграф, 2016. С. 138.	⁷⁵¹ Держархів Чернігівської обл. Ф. П-616. Оп. 1. Спр. 5. Арк. 15-16.
2	Стасюк, С.219	Стасюк, С.337
	28 грудня 1931 року в іншому складі вищезгадана буксирна бригада на чолі з головою сільради Барабашем і другом С. Кулідою, перебуваючи у селянина Потапенка, «при допиті дітей палаючими сірниками палили дітям ніс, підкладали пальці дітей під дошку, тиснули останню, влаштовуючи дітям тортури». Описані катування завдали нестерпного болю дітям. Ці нелюди також катували дорослих, вішали їх, палили їм пальці й тіла палаючими свічками та сірниками; нагріли піч у хаті, закрили комин, випустили дим і закричали через двері: «Дайте нам хліба, а то ми вас задушимо» ⁵⁵⁵ .	28 грудня 1932 р. в с. Івашківка (нині Городнянського району) на Чернігівщині очолювані головою сільради Барабашем сільські активісти прийшли до селянина Афанасія Дем'яновича Потапенка, на обійсті якого допитували його дітей <u>за допомогою запалених сірників, які підставляли під ніс.</u> Також дітей тортували, підкладаючи їхні пальці під дошку й тиснучи на неї. ...Іншого господаря Саву Омеляновича Приходька бригадири Бандола та Пиріг підвішували та <u>свічкою, що палала, припікали йому тіло сірниками.</u> У цьому ж селі Дмитро Потапенко і колгоспний бригадир Фроленко затопили піч у хаті «контрактантів» Куліди та Марії Могилевець, закрили <u>димохід</u> , і напустивши повну хату диму, горлали через двері «Хліб давайте, інакше удушимо вас». ⁷⁶⁷

ПОСЛІДНЯ	<p>⁵⁵⁵ Горобець С., Бутко С. Хроніки війни більшовиків з українським народом. Голодомор 1932–1933 років на Чернігівщині: виконавці злочину. Чернігів: Десна Поліграф, 2016. 184 с. С. 138.</p>	<p>⁷⁶⁷ Держархів Чернігівської обл. Ф. П-616. Оп. 1. Спр. 5. Арк. 15-16.</p>
3	Стасюк, С.220	Стасюк, С.338-339
	<p>У с. Рижики, неподалік Чернігова (нині – Хмільницька сільська рада), наприкінці травня 1933 р. сільські активісти затримали сім одноосібників-бідняків, підозрюваних у викопуванні картоплі та буряку, п'яťох із них по-звірячому вбили, лише двом вдалося втекти, проте і їх затримали та стратили ⁵⁵⁷.</p>	<p>у с. Рижики неподалік Чернігова (нині Хмільницької сільської ради). Наприкінці травня 1933 р. ... Доведені до відчаю українські селяни вдавалися до дрібних крадіжок, найпоширенішим видом яких стало викопування коренеплодів картоплі та буряків. Група сільських активістів-колгоспників (Пилипенко, Рябий, Селезень, Король та ін.) організувала облаву на тих, хто намагався в такий спосіб здобути харчі. У ході цієї облави активісти затримали семеро осіб: Удода Миколу Омеляновича, Іллюшка Федора Івановича, Помогайбога Миколу Самійловича, Удода Павла Омеляновича, Малюту Федора Івановича, Помогайбога Олексія Юрійовича, Помогайбога Михайла Юрійовича. Двом затриманим вдалося втекти, решту п'яťох зачинили у клуні. Доказів вини затриманих було недостатньо – тільки в одного з них було виявлено кілька буряків і картоплин, вину іншим лише інкримінували на тій підставі, що вони перебували неподалік від поля, де росли буряки та картопля. Для того, щоб отримати додаткові</p>

		докази вини затриманих, активісти влаштували допит, який супроводжувався заподіянням побоїв кілками й залізними прутами. Підозрюваних у злочинстві били без розбору, чимало ударів було здійснено по головах, у результаті чого всіх п'яťох затриманих забили до смерті. Вчинивши це вбивство, активісти пішли шукати братів Михайла й Олексія Помогайбогів, які ще перед розправою зуміли від них утекти. Братів відшукали та зачинили в колгоспній конторі, звідки вони знову спробували втекти. Братів уже втретє затримали, привели назад до села, де, попри заборону голови сільради, ще того ж самого дня вбили ⁷⁷⁰ .
ПОСИЛЕННЯ	⁵⁵⁷ Держархів Чернігівської обл. Ф. П-616. Оп. 1. Спр. 5. Арк. 213–214.	⁷⁷⁰ Держархів Чернігівської обл. Ф. П-616. Оп.1. Спр. 5. Арк. 213-214
4	Стасюк, С.220	Стасюк, С.346
	Так, у селі Козероги заступник голови сільради змусив заміжно доньку бригадира С. Кирієнка «мешкати з ним», коли її чоловік, що був із «розкуркулених», працював на цегельному заводі в Чернігові. Приходив уночі, вимагаючи горілку та смажену рибу, а заміжній жінці казав: «Якщо не будеш жити зі мною – зітру з лиця землі батька, матір і відберу все майно» ⁵⁵⁸ .	У сусідньому із Слабином селі Козероги заступник голови сільради, користуючись наданими йому владними повноваженнями, змушував залякуваннями «мешкати з ним» заміжно дочку бригадира Сави Кирієнка. Чоловік жертви сексуального насилля був «розкуркуленим» і працював у Чернігові на цегельному заводі. Користуючись його відсутністю в селі, заступник голови сільради приходив уночі, вимагав від С.

		Кириєнка горілки та смаженої риби та погрожував дочці тим, що якщо вона не буде з ним жити, то він відбере в її родини все майно та «зітре з лиця землі батька і матір» ⁷⁸⁴ .
посилання	⁵⁵⁸ Горобець С., Бутко С. Хроніки війни більшовиків з українським народом. Голодомор 1932–1933 років на Чернігівщині: виконавці злочину. Чернігів: Десна Поліграф, 2016. С. 141-142.	⁷⁸⁴ Держархів Чернігівської обл. Ф. П-616. Оп.1. Спр. 5. Арк. 18-19.

12. Наявність у «Списку використаних джерел і літератури» дисертації О. Стасюк понад 20 назв видань, на які немає посилань в основній частині дисертації у тексті розділів 2–5 (проте у підрозділі 1.2 вони були зазначені як джерельна база дослідження): №150, №167, №168, №171, №175, №179, №180, №198, №199, №211, №239, №249, №250, №256, №620, 6№21, №622, №623, №624;

13. Виявлено випадки зазначення одних і тих самих видань у «Списку використаних джерел і літератури» дисертації двічі або тричі за кількома позиціями, зокрема: одне й те саме джерело вказане під №348, №478 і №606; так само інше – під №199 та 451.

14. У дисертації наявна значна кількість посилань на видання, виданні в державі-агресорі: крім опублікованих джерел і перекладів творів європейських дослідників, дисертантка посилається на російську наукову літературу, опубліковану в країні-агресорі, не з метою ведення дискусії з авторами публікацій:

- посилання №46: Хлевнюк О. В. Хозяин. Сталин и утверждение сталинской диктатуры. Москва : РОССПЭН, 2010. 478 с.
- посилання №48: Зеленин И.Е. Политотделы МТС – продолжение политики «чрезвычайщины» (1933-1934 гг.). Отечественная история. 1992. №6. С.42–61.
- посилання №49: Сахаров А.Н. 1930: год «коренного перелома» и начала «большого террора». Вопросы истории. 2008. № 9. С. 40–46.
- посилання №128: Медков В. М. Основы демографии. Ростов-на-Дону: «Феникс», 2003. 448 с.

- послання №286: Ахиезер А. Самобытность России как научная проблема. Отечественная история. 1994. № 4–5. С. 3–25.
- послання №300: Далгат Ф. М. К вопросу о концепции и методах антропологии в историческом исследовании. Евразийский союз учёных. 2014. Т. VIII. С. 92.
- послання №314: Медков В. М. Основы демографии. Учебное пособие. Серия “Учебники и учебные пособия”. Ростов-на-Дону: “Феникс”, 2003. 448 с. С. 62.

Додатки 1–9.1 у 133 файлах.